

ONDERZOEK

WEDERZIJDSE BEELDVORMING ARTSEN EN VERPLEEGKUNDIGEN

VERSIE: Verpleegkundigen

Maart 2008

In opdracht van
NURSING
MEDISCH CONTACT

Uitgevoerd door
MWM2
Bureau voor online onderzoek

Auteur
Antsje Oosterhof

Managementsamenvatting

Stellingen verpleegkundigen en artsen

Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen hoe verpleegkundigen artsen zien, en vice versa. In deze versie van het onderzoek zijn alle respondenten verpleegkundige.

Het grootste deel van de ondervraagde verpleegkundigen vindt dat zowel verpleegkundigen en artsen goed op hun taken zijn toegerust, hierbij is het percentage dat verpleegkundigen goed op hun taken vindt toegerust hoger dan het percentage dat dit vindt van artsen, respectievelijk 95% en 85%.

Het aanzien van artsen vindt 96% van de ondervraagde verpleegkundigen groot. Van hun eigen vak vindt iets minder dan de helft, 46%, het aanzien niet groot.

9 van de 10 respondenten in dit onderzoek vinden dat verpleegkundigen doorgaans een betere vertrouwensband hebben met patiënten dan artsen. Een nog groter deel van de ondervraagde verpleegkundigen, 94%, vindt dat er aan de samenwerking tussen verpleegkundigen en artsen nog veel moet verbeteren.

Karaktereigenschappen verpleegkundigen en artsen

Verpleegkundigen zien zichzelf als meer assertief dan volgzzaam. 85% van de respondenten ziet verpleegkundigen als (neigend naar) bescheiden. Tenslotte vinden vrijwel alle respondenten (96%) verpleegkundigen toegankelijk.

Artsen worden door de ondervraagde verpleegkundigen beoordeeld als assertief. Bijna 9 op de 10 respondenten vindt artsen tevens meer arrogant dan bescheiden. Meer dan de helft van de ondervraagde verpleegkundigen ziet artsen als (neigend naar) niet toegankelijk.

Cases

Wanneer het sterven van een patiënt lijkt te naderen, vinden de meeste verpleegkundigen dat het bellen van de familie een taak van henzelf is en niet van de arts. Wanneer een contactpersoon moet worden gebeld met betrekking tot het geven van toestemming voor maatregelen vinden de ondervraagde verpleegkundigen meestal (65%) dat de arts hiervoor dient te bellen.

Het feit dat verpleegkundigen nog steeds handelingen uitvoeren die niet zinvol of zelfs risicovol zijn vinden de meeste verpleegkundigen (60%) te wijten aan de arts.

Verschillen verpleegkundigen en artsen

Verpleegkundigen vinden minder vaak dat artsen goed op hun taken zijn toegerust dan de artsen zelf. Verpleegkundigen vinden vaker dan artsen dat het aanzien van artsen groot is. Tevens vinden zij vaker dat verpleegkundigen in de regel een betere vertrouwensband hebben met patiënten. Ook vinden verpleegkundigen vaker dat er nog veel valt te verbeteren aan de samenwerking tussen artsen en verpleegkundigen.

Artsen zien verpleegkundigen vaker als (neigend naar) assertief dan verpleegkundigen zelf. Ook zien zij verpleegkundigen vaker als (neigend naar) arrogant.

Artsen zien zichzelf vaker als (neigend naar) bescheiden dan verpleegkundigen, die artsen vaker (neigend naar) arrogant vinden. Verpleegkundigen beoordelen artsen als minder toegankelijk dan artsen zelf.

Wanneer het sterven van een patiënt lijkt te naderen vinden verpleegkundigen vaker dan artsen dat het bellen van de familie een taak is van de verpleegkundige.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting.....	2
Inleiding	5
Achtergrond en doel van het onderzoek.....	5
Opzet van het onderzoek	5
Respons.....	5
Indeling van het rapport.....	5
Achtergrondvariabelen	5
Stellingen verpleegkundigen en artsen	6
Functioneren verpleegkundigen en artsen	6
Aanzien verpleegkundigen en artsen	7
Vertrouwensband patiënten	8
Samenwerking verpleegkundigen en artsen.....	8
Karaktereigenschappen verpleegkundigen en artsen	9
Verpleegkundigen	9
Artsen.....	12
Intramurale setting	15
Case 1.....	15
Case 2.....	16
Case 3.....	16
Case 4.....	17
Case 5.....	17
Case 6.....	18
Extramurale setting.....	19
Case 1.....	19
Case 2.....	19
Case 3.....	20
Case 4.....	20
Case 5.....	21
Case 6.....	21
Vergelijking Artsen en Verpleegkundigen	22
Stellingen verpleegkundigen en artsen	22
Het functioneren van verpleegkundigen en artsen	22
Het aanzien van verpleegkundigen en artsen	23
Vertrouwensband patiënten	24
Samenwerking verpleegkundigen en artsen.....	24
Karaktereigenschappen verpleegkundigen en artsen	25

Maart 2008

Verpleegkundigen	25
Artsen.....	28
Intramurale setting	31
Case 1.....	31
Case 2.....	32
Case 3.....	33
Case 4.....	34
Case 5.....	34
Case 6.....	35
Extramurale setting.....	36
Case 1.....	36
Case 2.....	36
Case 3.....	37
Case 4.....	37
Case 5.....	38
Case 6.....	38
Bijlage 1. Respondentenprofiel	39
Bijlage 2. Vragenlijst	40

Inleiding

Achtergrond en doel van het onderzoek

De relatie tussen artsen en verpleegkundigen is aan het veranderen. Niet alleen werken zij meer dan vroeger op basis van gelijkwaardigheid met elkaar samen, ook de onderlinge taakverdeling verschuift. Om deze veranderende relatie in beeld te brengen, komen de redacties van Medisch Contact en Nursing op 4 april met een gezamenlijke special over de arts en de verpleegkundige. Als input voor deze special is een enquête gehouden onder artsen en verpleegkundigen. Het doel van deze enquête is het in beeld brengen hoe artsen verpleegkundigen zien, en vice versa.

Hierbij willen zijn antwoord krijgen op de volgende onderzoeksvragen:

Hoe is het beeld van artsen t.o.v. verpleegkundigen? En vice versa?

Op basis van verscheidene casus; bij wie dient verantwoordelijkheid te liggen? En weet men in welke mate men verantwoording heeft?

Opzet van het onderzoek

Het onderzoek is online afgenomen onder verpleegkundigen die geabonneerd zijn op 'Nursing'. Exact dezelfde vragenlijst is tevens afgenomen onder artsen die geabonneerd zijn op 'Medisch Contact'.

Respons

Het veldwerk van dit onderzoek is gehouden van 25 februari 2008 tot en met 6 maart 2008. In totaal zijn 1938 verpleegkundigen benaderd om mee te doen aan dit onderzoek, waarvan 254 het onderzoek volledig hebben ingevuld. Dit komt neer op een netto responspercentage van 13,1%. 98 verpleegkundigen zijn wel aan de vragenlijst begonnen maar hebben deze niet afgemaakt.

Indeling van het rapport

In deze rapportage staat een grafische weergave van de resultaten centraal. Boven de grafieken wordt een beknopte beschrijving gegeven van de belangrijkste en/of meest opvallende resultaten. Zijn de antwoorden van respondenten op een bepaalde vraag afhankelijk van een van de achtergrondvariabelen (leeftijd, geslacht of functie (arts/verpleegkundige)), dan wordt dat onder de grafiek vermeld. Het criterium op grond waarvan de resultaten van een vraag worden afgezet tegen een achtergrondvariabele is dat een χ^2 toets aangeeft dat deze relatie statistisch significant is (bij een significantieniveau van $\alpha = ,05$).

De bijlage bevat de vragenlijst die gebruikt is bij dit onderzoek. Een overzicht van de volledige open antwoorden wordt meegeleverd als apart PDF-bestand.

Achtergrondvariabelen

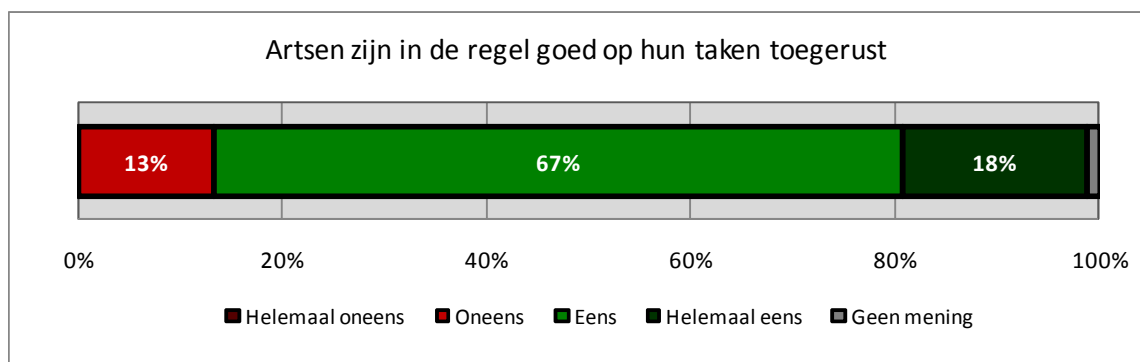
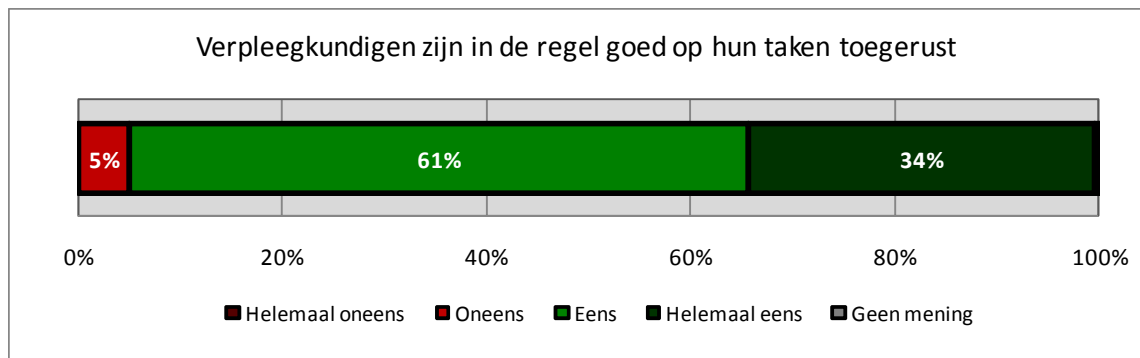
De achtergrondvariabelen op basis waarvan de analyses worden gedaan zijn hieronder vermeld. Bij de variabele 'leeftijd' zijn de antwoordcategorieën teruggebracht tot '40 jaar of jonger' en 'ouder dan 40 jaar', enerzijds ten behoeve van de overzichtelijkheid en anderzijds omdat op deze manier met een groter aantal respondenten per leeftijdscategorie te werken.

- Geslacht (Man | Vrouw)
- Leeftijd (40 of jonger | 40 of ouder)
- Functie (Arts | Verpleegkundige)

Stellingen verpleegkundigen en artsen

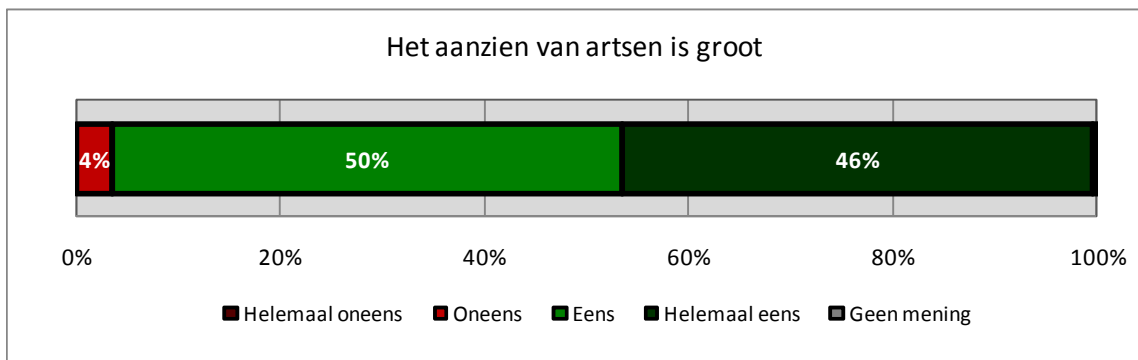
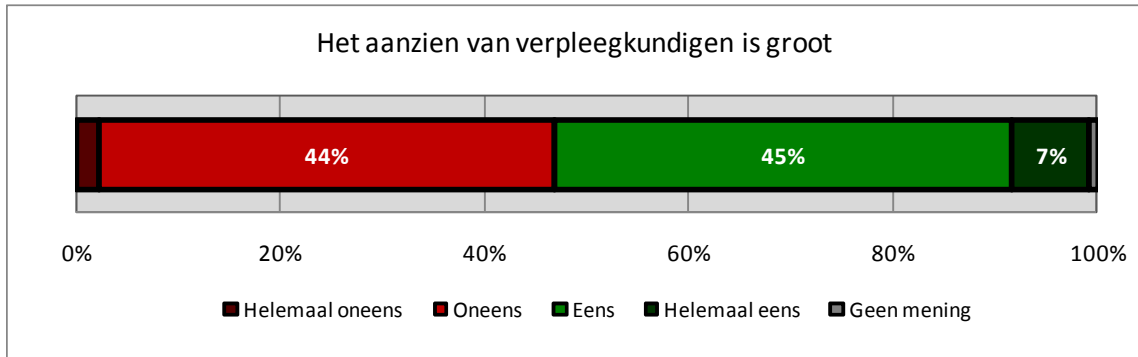
Functioneren verpleegkundigen en artsen

De respondenten in dit onderzoek is gevraagd of zij het eens zijn met het feit dat respectievelijk verpleegkundigen en artsen goed op hun taken zijn toegerust. Het grootste deel van de respondenten, 95%, is het (helemaal) eens met de stelling dat verpleegkundigen goed op hun taken zijn toegerust. Het merendeel van de respondenten is het eveneens (helemaal) eens met de stelling dat artsen goed op hun taken zijn toegerust, namelijk 85%.

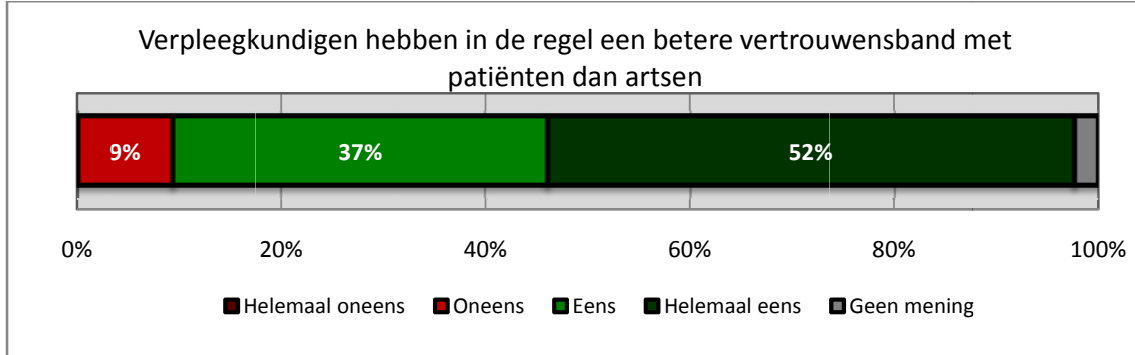
Aanzien verpleegkundigen en artsen

Respondenten hebben hun mening gegeven over de stelling: “het aanzien van verpleegkundigen is groot”. Dezelfde stelling is ook beantwoord met betrekking op artsen. Iets meer dan de helft van de respondenten (52%) vindt dat het aanzien van verpleegkundigen groot is. Het grootste deel (96%) van de respondenten is het (helemaal) eens met de stelling dat het aanzien van artsen groot is.

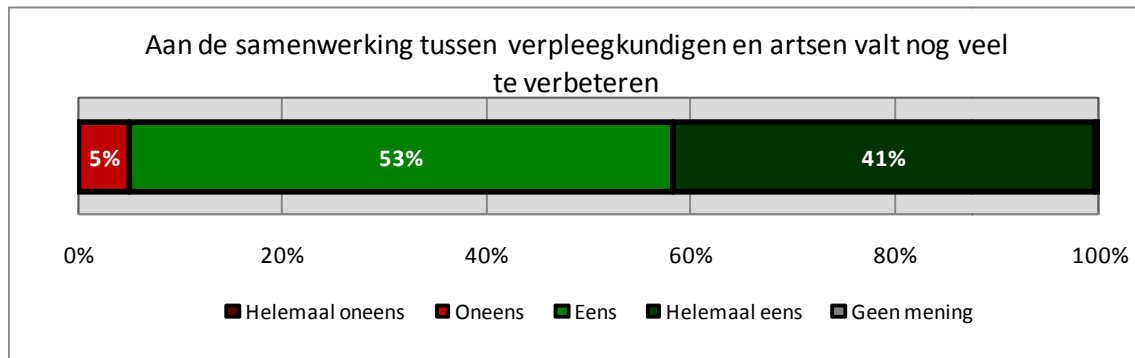
Vertrouwensband patiënten

Respondenten is gevraagd of zij het eens zijn met de stelling dat verpleegkundigen in de regel een betere vertrouwensband hebben met patiënten dan artsen. Met deze stelling zijn bijna 9 van de 10 respondenten het (helemaal) eens.

Samenwerking verpleegkundigen en artsen

De stelling "aan de samenwerking tussen verpleegkundigen en artsen valt nog veel te verbeteren" is voorgelegd aan de respondenten in dit onderzoek. Het grootste deel van de respondenten, 94%, is het hiermee (helemaal) eens.

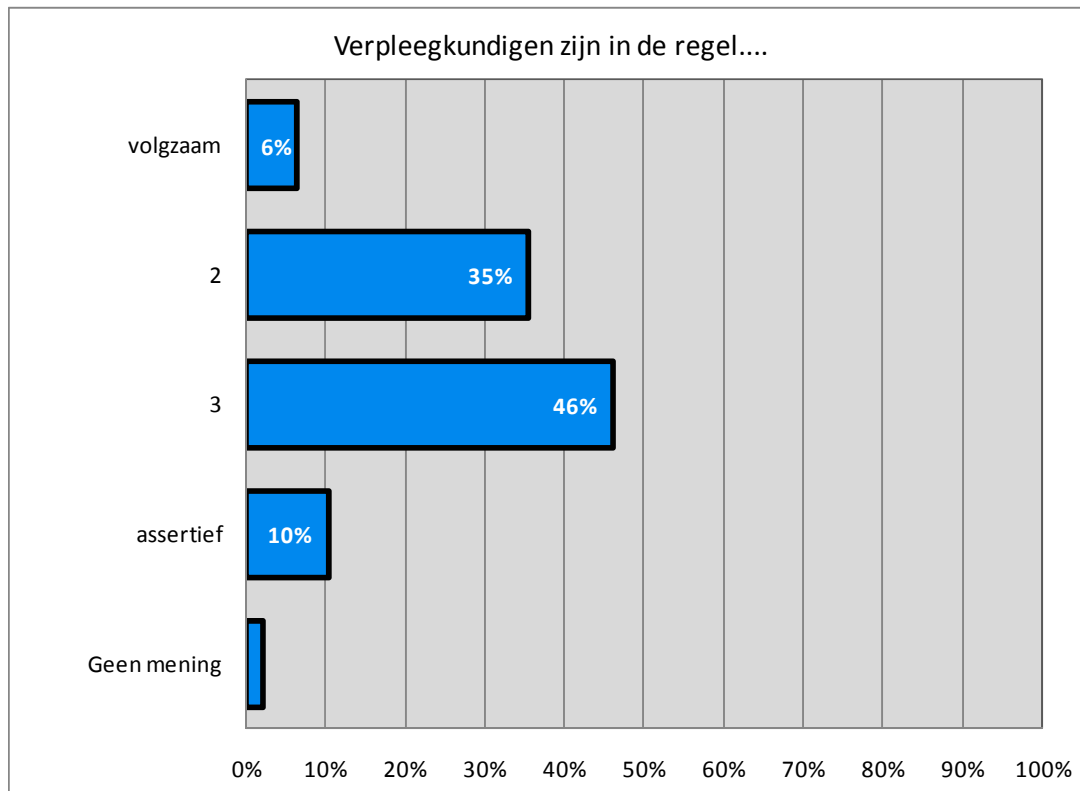

Karaktereigenschappen verpleegkundigen en artsen

Verpleegkundigen

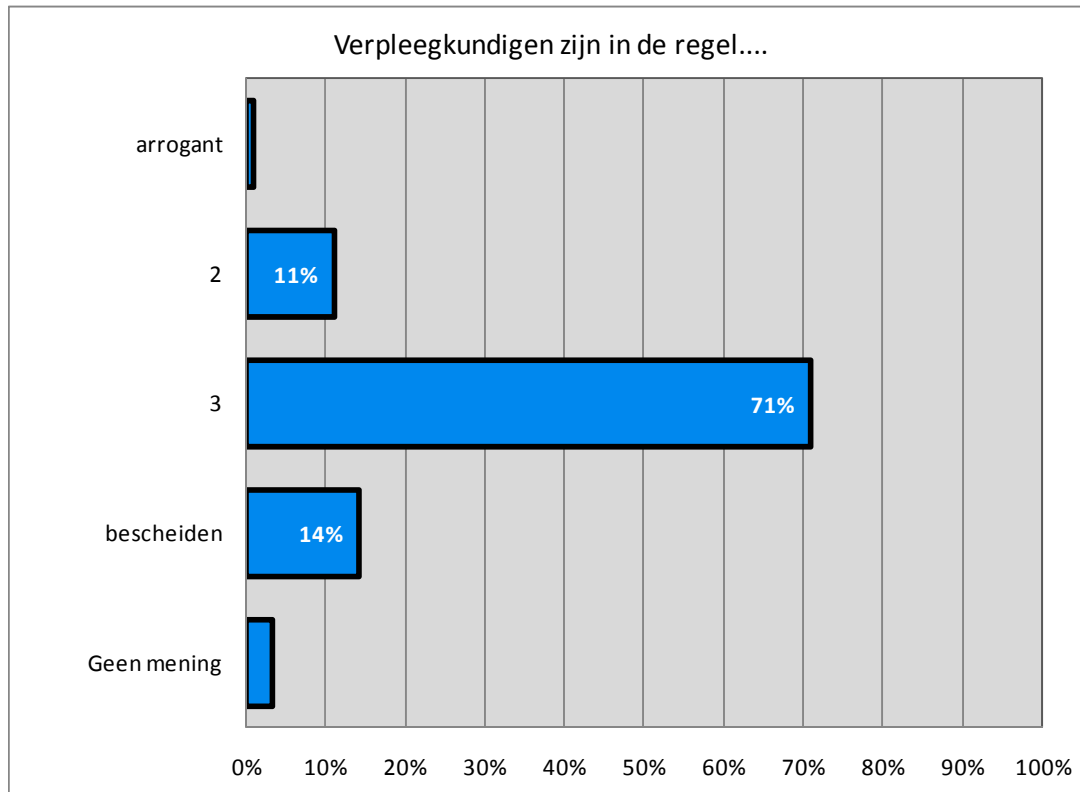
Respondenten is gevraagd de karaktereigenschappen van verpleegkundigen te beoordelen aan de hand van een drietal woordparen.

Als eerste moest worden beoordeeld of verpleegkundigen volgzzaam dan wel assertief zijn. Meer dan de helft van de respondenten beoordeelt verpleegkundigen als (neigend naar) assertief.

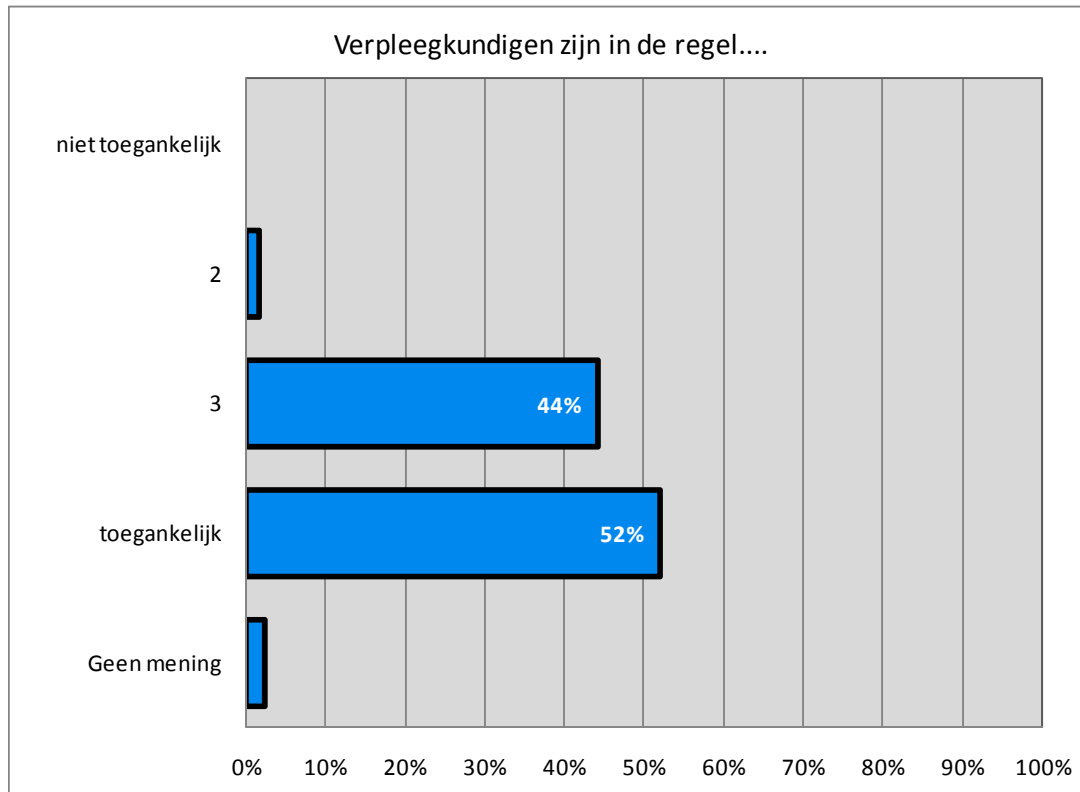
GESLACHT. Mannelijke respondenten beoordelen verpleegkundigen vaker als (neigend naar) volgzzaam dan vrouwelijke respondenten.

Vervolgens is respondenten gevraagd of zij verpleegkundigen arrogant of bescheiden vinden. Het grootste deel van de respondenten (85%) ziet verpleegkundigen als (neigend naar) bescheiden.

LEEFTIJD. Respondenten van 40 jaar en jonger vinden verpleegkundigen vaker (neigend naar) arrogant dan respondenten ouder dan 40 jaar.

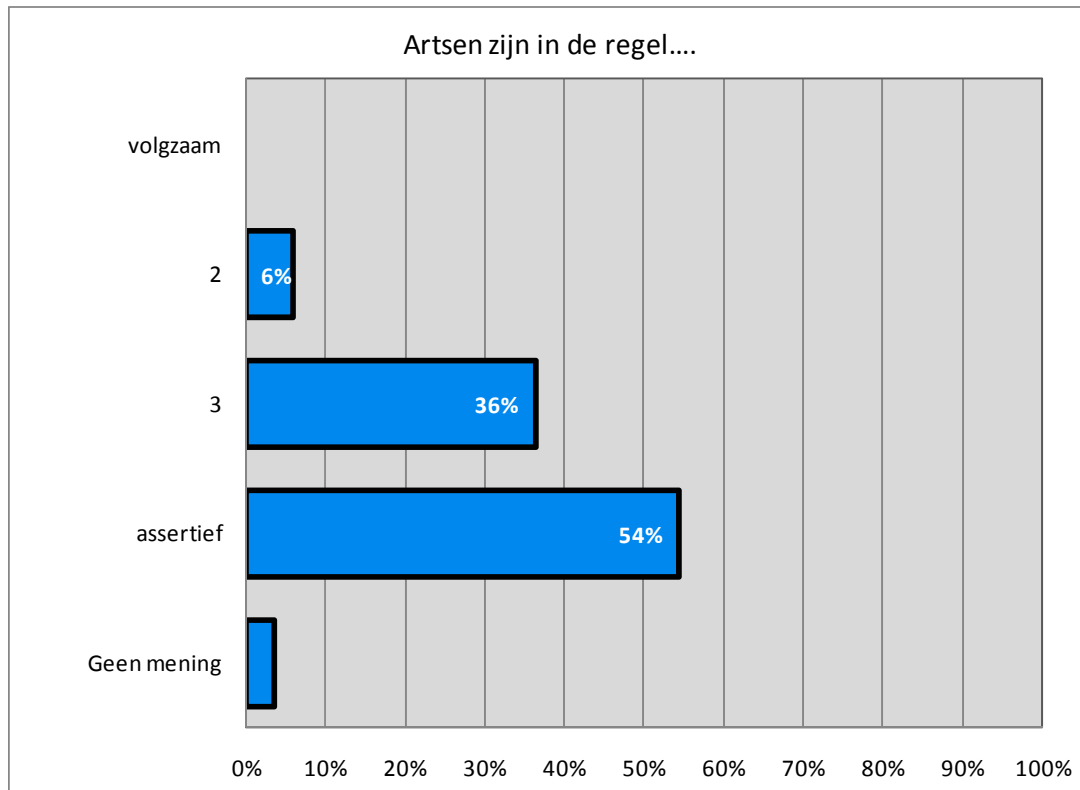
Tenslotte is respondenten gevraagd naar de mate van toegankelijkheid van verpleegkundigen. Bijna alle respondenten (96%) ziet verpleegkundigen als (neigend naar) toegankelijk.

Artsen

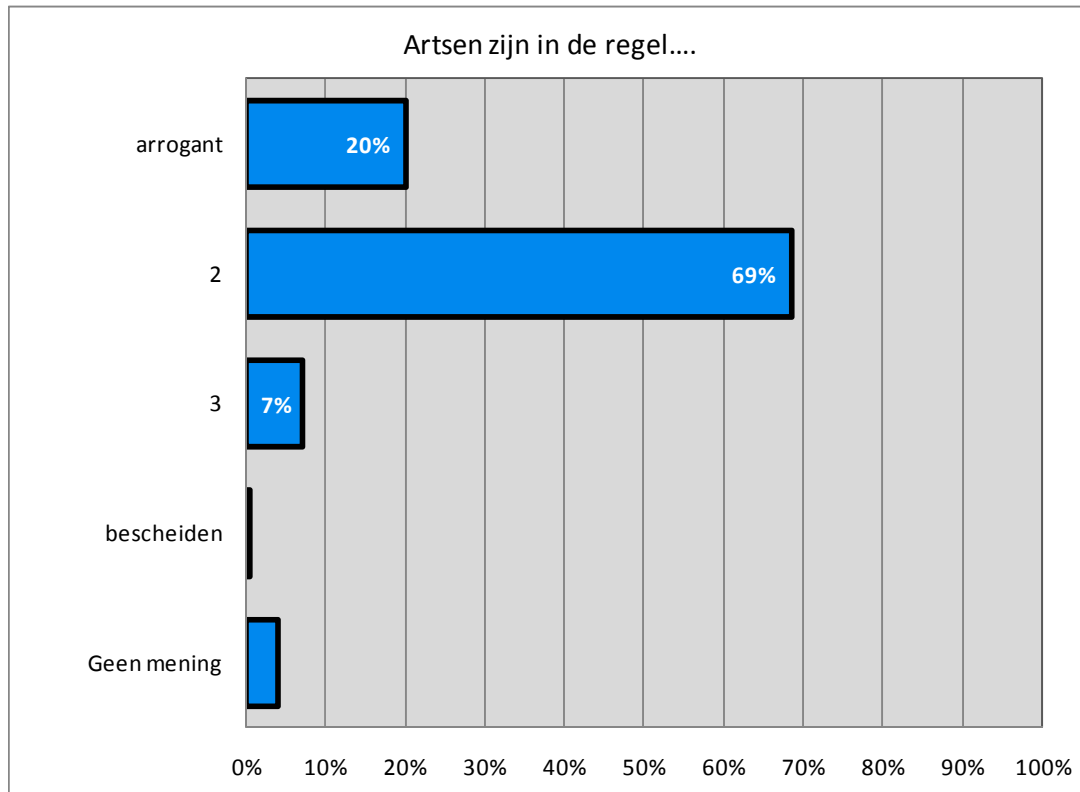
Artsen zijn gekarakteriseerd aan de hand van dezelfde woordparen als verpleegkundigen in de vorige paragraaf.

Van alle respondenten zien 9 van de 10 artsen als meer assertief dan volzaam.

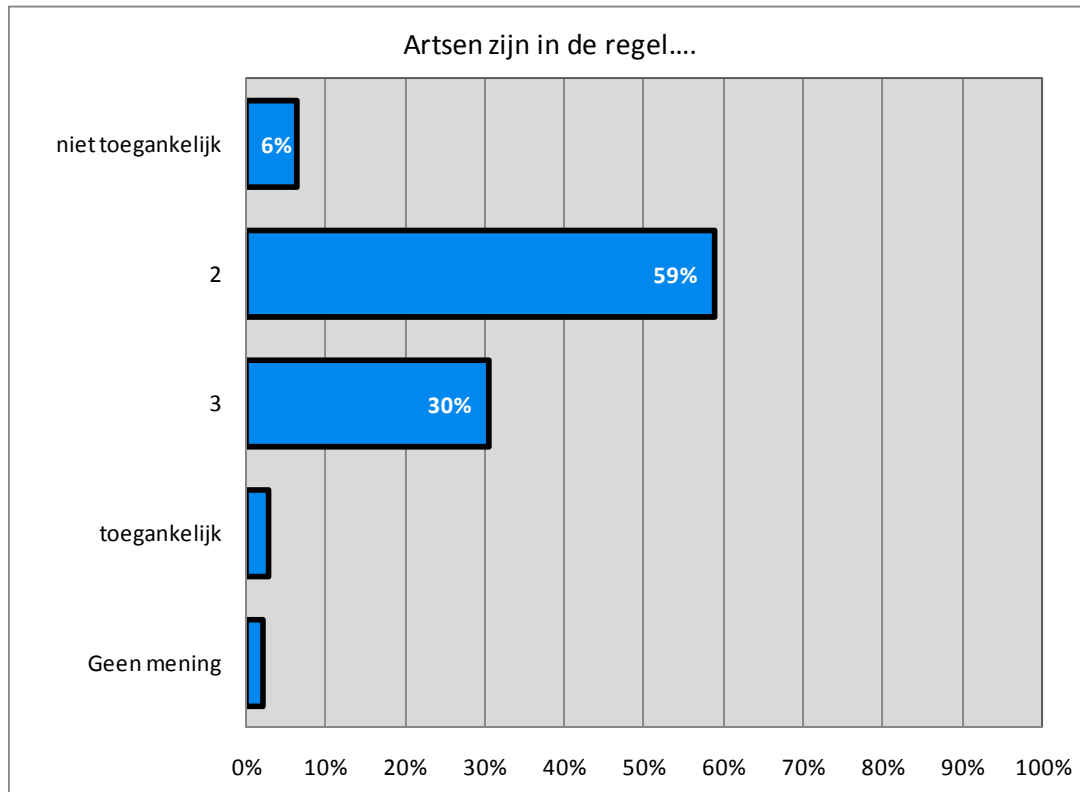

LEEFTIJD. Respondenten van 40 jaar of jonger zien artsen vaker als (neigend naar) volzaam terwijl respondenten van ouder dan 40 artsen vaker als (neigend naar) assertief zien.

Vervolgens is respondenten gevraagd of men artsen ziet als arrogant dan wel bescheiden. Bijna 9 op de 10 respondenten vinden artsen meer arrogant dan bescheiden.

Tenslotte is de toegankelijkheid van artsen beoordeeld door de respondenten. Ruim 6 van de 10 respondenten vinden artsen (neigend naar) niet toegankelijk.

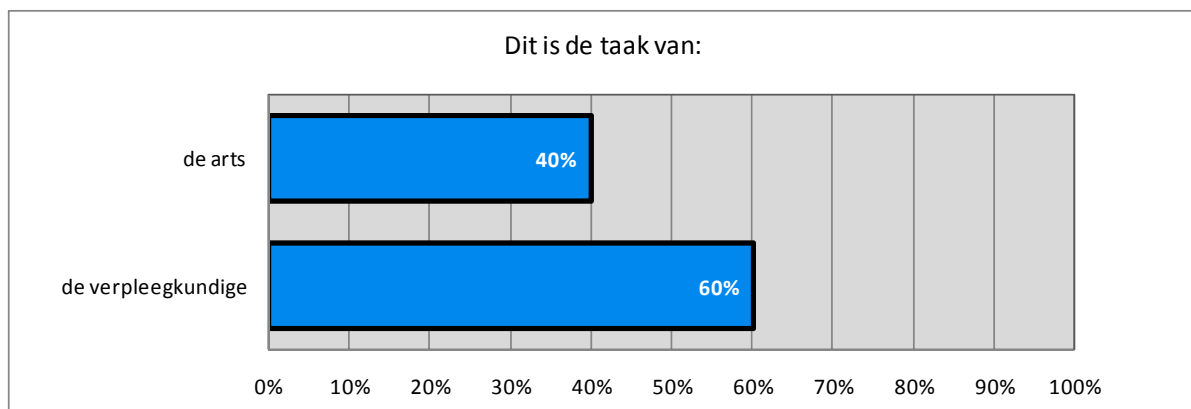
GESLACHT. Vrouwen vinden artsen vaker (neigend naar) toegankelijk dan mannen.

Intramurale setting

In het tweede deel van het onderzoek is de respondenten een aantal cases voorgelegd waarover zij hun mening hebben gegeven. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen respondenten die werken in een intramurale setting en respondenten die werken in een extramurale setting. In dit hoofdstuk worden de cases behandeld voor respondenten die werken in een intramurale setting. 178 van de 254 respondenten in dit onderzoek werken in een intramurale setting.

Case 1

Bij mevrouw El Hoceini lijkt het sterven te naderen. Respondenten is gevraagd of zij vinden of de arts of de verpleegkundige de familie moet bellen. Van de respondenten in dit onderzoek vinden 6 van de 10 dat het bellen van de familie de taak van de verpleegkundige.

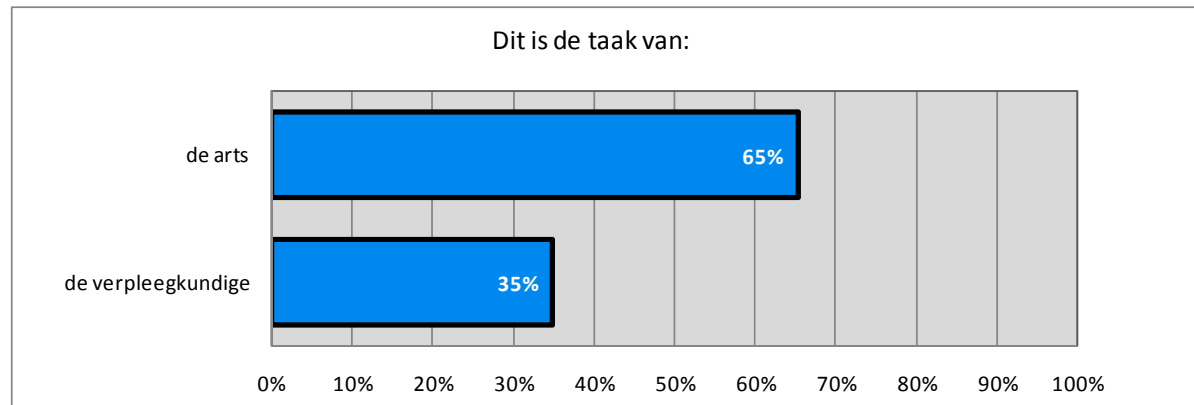
LEEFTIJD. Respondenten van 40 jaar en jonger vinden het bellen van de familie in deze situatie vaker de taak van de arts dan respondenten ouder dan 40.

Als redenen waarom de arts zou moeten bellen worden genoemd dat deze persoon eindverantwoordelijk is en een beter aanzien heeft ten aanzien van de familie. Respondenten die vinden dat de verpleegkundige moet bellen noemen hiervoor vaak de reden dat deze een beter contact heeft met de familie.

Case 2

Op de afdeling chirurgie verblijft de heer Lapjes (72 jaar). Drie dagen na OK schiet hij binnen enkele uren in een delier, is extreem angstig, heeft hallucinaties en staat in paniek op de gang. De enige uitweg is, in overleg met de psychiater, de heer te fixeren op bed (aan enkels, handen en buik) en Haldol te spuiten. De eerste contactpersoon moet worden gebeld om toestemming te geven voor het gebruik van deze middelen en maatregelen.

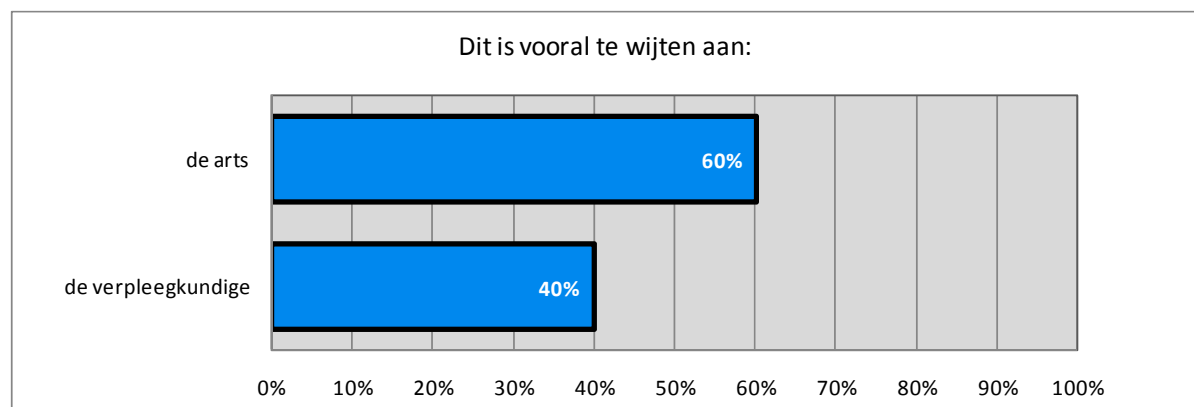
In dit geval vindt het grootste deel van de respondenten het bellen van de contactpersoon de taak van de arts.

Een reden die vaak genoemd wordt dat de arts moet bellen is dat het hier een medische beslissing betreft.

Case 3

Respondenten is gevraagd of zij het feit dat er nog steeds verpleegkundige handelingen worden uitgevoerd die na wetenschappelijk onderzoek niet zinvol of zelfs risicovol blijken te zijn (zoals preoperatief scheren) vooral te wijten is aan artsen of verpleegkundigen. 6 van de 10 respondenten vinden dat dit vooral te wijten is aan de arts.

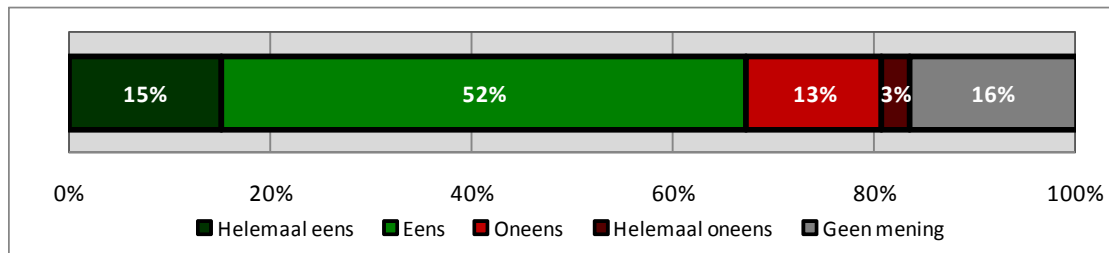
Respondenten die vinden dat dit vooral te wijten is aan de arts noemen vaak als reden dat deze degenen is die het protocol bepaalt. Een veelgenoemde reden waarom dit te wijten zou zijn aan de verpleegkundige is dat is dat zelf verantwoordelijk zijn van het bijhouden van hun kennis.

Case 4

Irene Zuurbier (21) is opgenomen op de PAAZ. Ze heeft wanen, kampt met een bipolaire stoornis. De familieband is hecht. Moeder eist dat een haar bekende wintigenezer langskomt die gedurende twee uur een ritueel zal uitvoeren. Irene lijkt dit ook zelf te willen. Onder het motto 'baat het niet, dan schaadt het niet' mag het ritueel worden uitgevoerd.

Respondenten hebben geantwoord in hoeverre zij het eens zijn met het uitvoeren van het ritueel. Bijna 7 van de 10 respondenten (67%) is het (helemaal) eens met het uitvoeren van het ritueel. Ongeveer een zesde van de respondenten is het (helemaal) oneens.

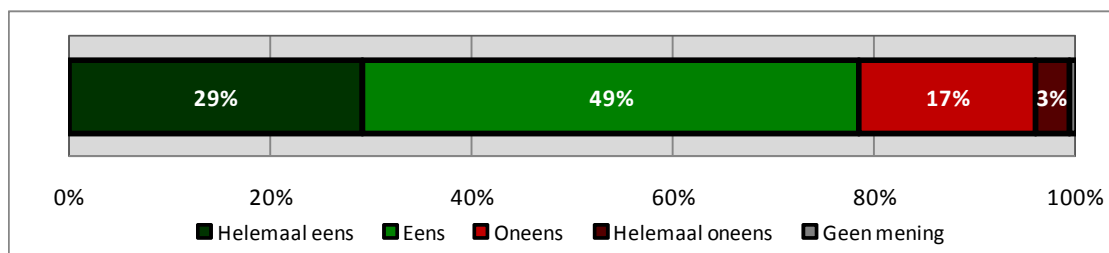

Een veel genoemde reden waarom men het (helemaal) eens is met deze stelling is dat de wens van de patiënt centraal staat.

Case 5

Achmed Örgun wordt voor de vijfde maal opgenomen op de afdeling Oncologie. Uit onderzoek blijkt dat er geen levermetastasen zijn. De verpleegkundige heeft een goede band met de heer Örgun en hoort zijn diagnose nog voordat de behandelend arts dit aan zijn patiënt heeft kunnen vertellen. Op de gang van de verpleegafdeling komt de patiënt opgewekt op haar af en vraagt terloops hoe het met zijn lever is gesteld. Zij zegt dat zij van niets weet.

Respondenten is gevraagd of zij het eens zijn met het feit dat de verpleegkundige zegt van niets te weten. Ruim drie kwart van de respondenten is het hiermee (helemaal) eens. Een vijfde van de respondenten is het (helemaal) oneens met het feit dat de verpleegkundige zegt van niets te weten.

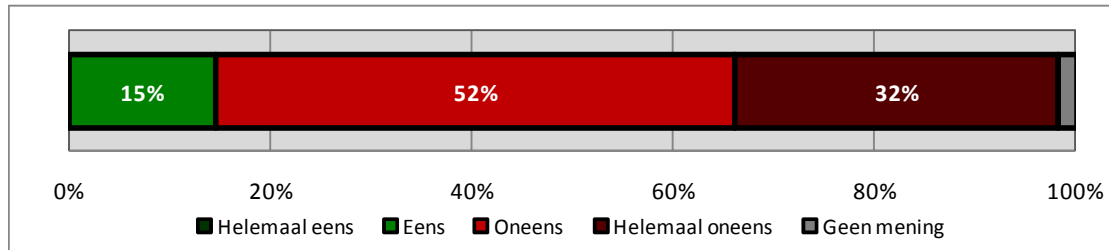

De meest genoemde reden waarom men het (helemaal) eens is met het handelen van de verpleegkundige is dat het de taak van de arts is om dit nieuws te brengen.

Case 6

De verpleegkundigen op de afdeling hebben jarenlange ervaring. Als patiënten bepaalde medicatie niet langer nodig hebben, doen deze verpleegkundigen tijdens artsensite een voorstel tot het wijzigen van de medicijnopdrachten. Soms gebeurt dat echter pas als zij de medicijnen al hebben afgebouwd.

Respondenten is gevraagd in hoeverre zij het eens zijn met het handelen van de verpleegkundigen. Het grootste deel van de respondenten (84%) is het hiermee (helemaal) oneens.

LEEFTIJD. Respondenten van 40 jaar of jonger zijn het vaker dan oudere respondenten (helemaal) eens met het handelen van de verpleegkundigen.

Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met de stelling vinden dit vaak omdat het voorschrijven van medicatie een taak van de arts is.

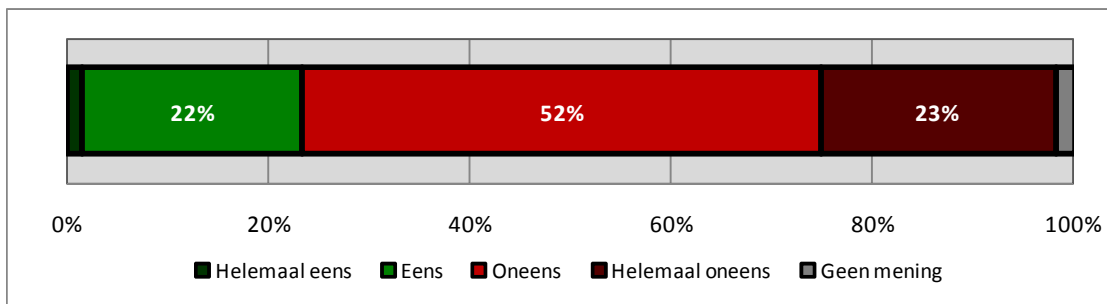
Extramurale setting

In dit hoofdstuk wordt een zestal cases beoordeeld door respondenten die werken in een extramurale setting. Van de 254 respondenten in dit onderzoek werken 64 in een extramurale setting.

Case 1

De heer Van der Zwam werkt als buschauffeur. Hij zit momenteel ziek thuis vanwege een ernstige verslechtering van zijn diabetes type 2. De wijkverpleegkundige vermoedde het al, maar nu vertrouwt hij haar ook toe dat hij veel drinkt, namelijk zo'n zes halve liters bier per dag. Hij vraagt haar het niemand te vertellen. Zij geeft hieraan gehoor en licht de huisarts niet in.

Respondenten is gevraagd in hoeverre zij het eens zijn met het handelen van de wijkverpleegkundige. Drie kwart van de respondenten in dit onderzoek geeft aan het hiermee (helemaal) oneens te zijn.

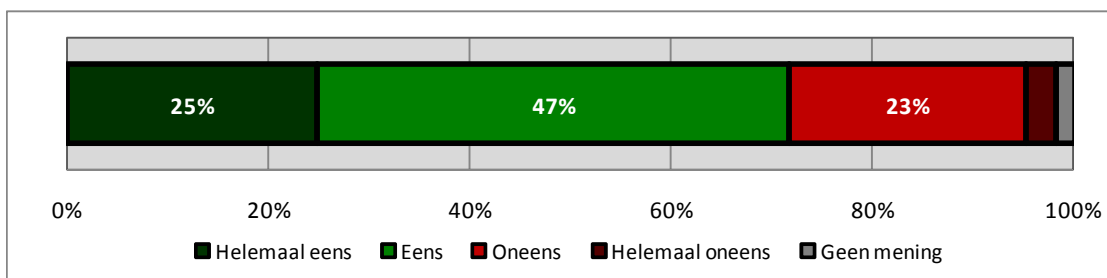

Een veelgenoemde reden waarom men het (helemaal) oneens is met deze stelling is dat het verzwigen negatieve invloed heeft op de ziekte. Respondenten die het (helemaal) eens zijn met de stelling vinden dit vaak omdat er sprake is van een vertrouwensband tussen de verpleegkundige en de patiënt.

Case 2

Bij mevrouw De Wit is het behandelplan van haar ulcus cruris vastgesteld: de huisarts schrijft ambulante compressietherapie voor. Hij laat het aan de wijkverpleegkundige om te bepalen welke verbandmiddelen zij hiervoor gebruikt.

Respondenten hebben beoordeeld in hoeverre zij het eens zijn met het handelen van de huisarts. Ruim 7 op de 10 respondenten geeft aan het (helemaal) eens te zijn met het feit dat de huisarts de wijkverpleegkundige zelf laat bepalen welke verbandmiddelen zij gebruikt.

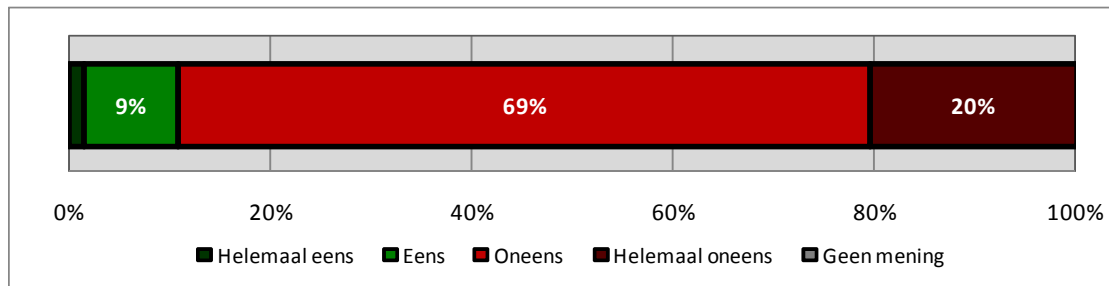
LEEFTIJD. Respondenten van 40 jaar of jonger zijn het vaker dan oudere respondenten hiermee (helemaal) oneens.

Respondenten die het hiermee (helemaal) eens zijn noemen vaak als reden dat verpleegkundigen meer expertise hebben op het gebied van verbandmateriaal.

Case 3

Een huisarts geeft een advies met betrekking tot decubitusbehandeling dat in strijd is met de gemeenschappelijke standaard van artsen en verpleegkundigen (LESA) hierover. De wijkverpleegkundige negeert het advies en volgt op eigen gezag de standaard.

Respondenten is gevraagd of zij het eens zijn met het handelen van de wijkverpleegkundige. Bijna 9 op de 10 respondenten is het (helemaal) oneens met het feit dat de wijkverpleegkundige op eigen gezag de standaard volgt.

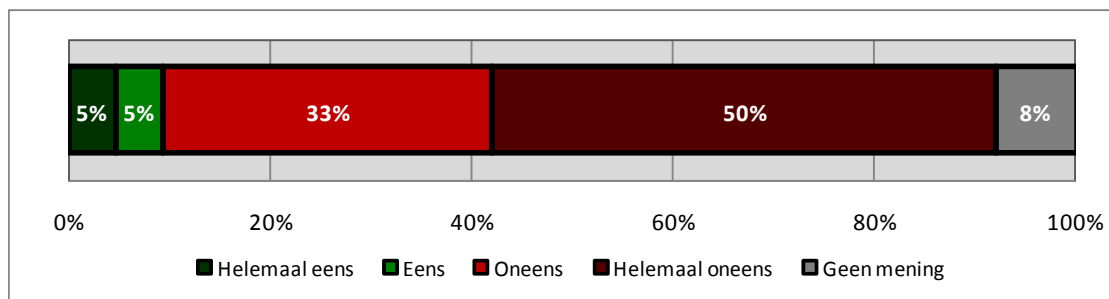

Degenen die als antwoord hebben gegeven oneens of helemaal oneens noemen vaak als reden dat er eerst overleg moet plaatsvinden.

Case 4

Een arts vraagt een verpleegkundige om alvast een infuus aan te leggen dat later zal worden gebruikt om - volgens de regels - euthanatica te geven. De verpleegkundige weigert dit om ethische redenen. Met het argument dat het hier gaat om de keuze van de patiënt, dringt de arts aan het infuus toch aan te leggen.

De vraag aan respondenten was in hoeverre zij het eens zijn met het aandringen van de huisarts. Slechts 1 op de 10 respondenten is het hiermee (helemaal) eens, het grootste deel van de respondenten is het (helemaal) oneens met het aandringen van de huisarts.

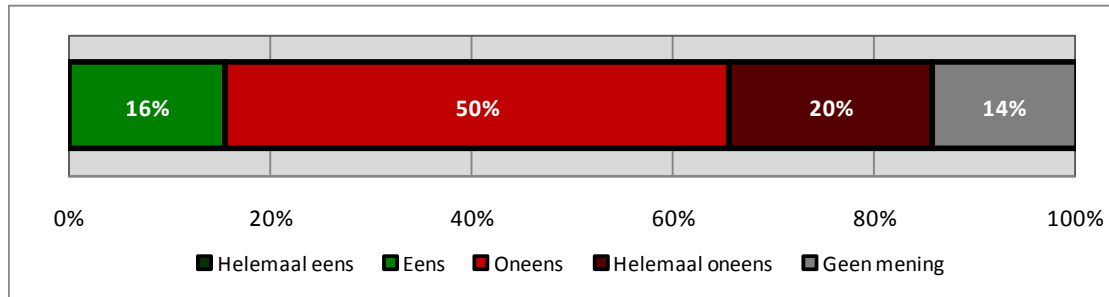

Veelgenoemde redenen waarom men het (helemaal) oneens is met deze stelling zijn dat het een ethische kwestie is en dat de huisarts de mening van de verpleegkundige dient te respecteren.

Case 5

Een CB-arts vermoedt, door het gedrag van moeder en kind, dat er in het gezin sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling. De arts bespreekt dit met een verpleegkundige. Omdat interveniëren veel consequenties zou hebben, concluderen zij samen dat er toch te weinig houvast is om in te grijpen.

Respondenten hebben geantwoord in hoeverre zij het eens zijn met deze conclusie. Van alle respondenten zijn 7 van de 10 het (helemaal) oneens met de conclusie dat er te weinig houvast is om in te grijpen.

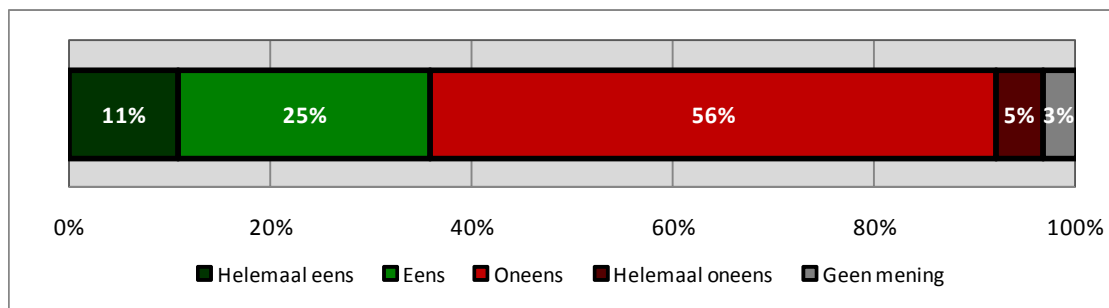

Respondenten die het (helemaal) oneens zijn met deze conclusie noemen onder andere als reden dat er in ieder geval een melding bij het AMK had kunnen worden gemaakt.

Case 6

De 84-jarige mevrouw Schuerman heeft na een val een zware ribkneuzing. Voor de pijn krijgt ze oraal diclofenac. Met het afnemen van de pijn start de wijkverpleegkundige alvast zelfstandig het afbouwen van deze medicatie.

Respondenten is gevraagd in hoeverre zij het met bovenstaande situatie eens zijn. Van alle respondenten zijn 6 van de 10 het hiermee (helemaal) oneens.

Degenen die het (helemaal) oneens zijn hiermee noemen vaak als reden dat er eerst overleg met de arts moet plaatsvinden.

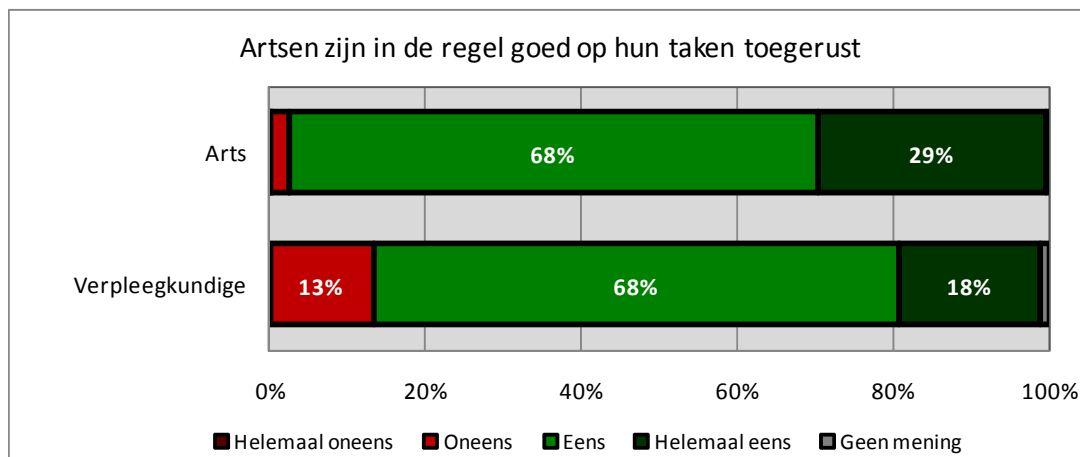
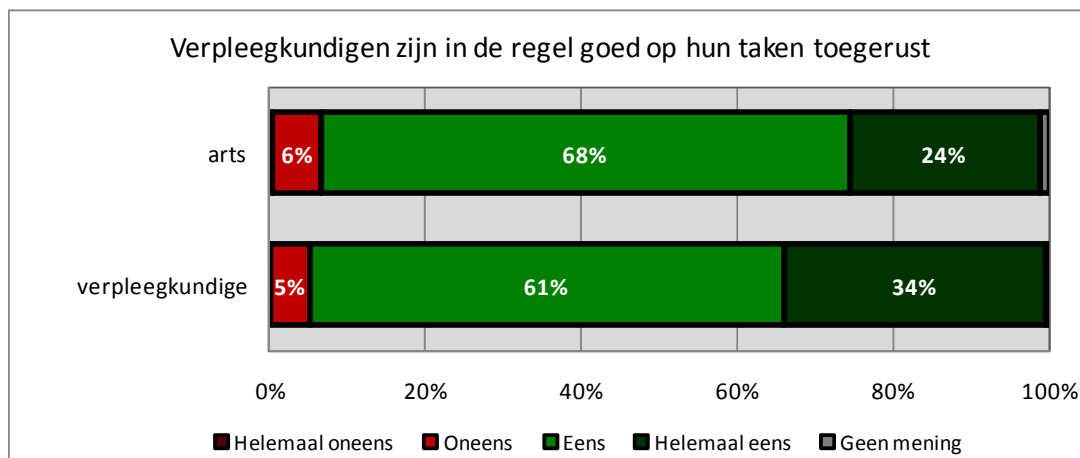
Vergelijking Artsen en Verpleegkundigen

De resultaten van de verpleegkundigen in dit onderzoek (N=254) worden in dit onderdeel vergeleken met de resultaten van artsen (N=572) onder wie exact hetzelfde onderzoek is gehouden.

Stellingen verpleegkundigen en artsen

Het functioneren van verpleegkundigen en artsen

Respondenten is gevraagd of zij vinden dat respectievelijk verpleegkundigen en artsen goed op hun taken zijn toegerust. Ongeveer 9 van de 10 respondenten geeft aan zowel verpleegkundigen als artsen goed op hun taken te vinden toegerust.

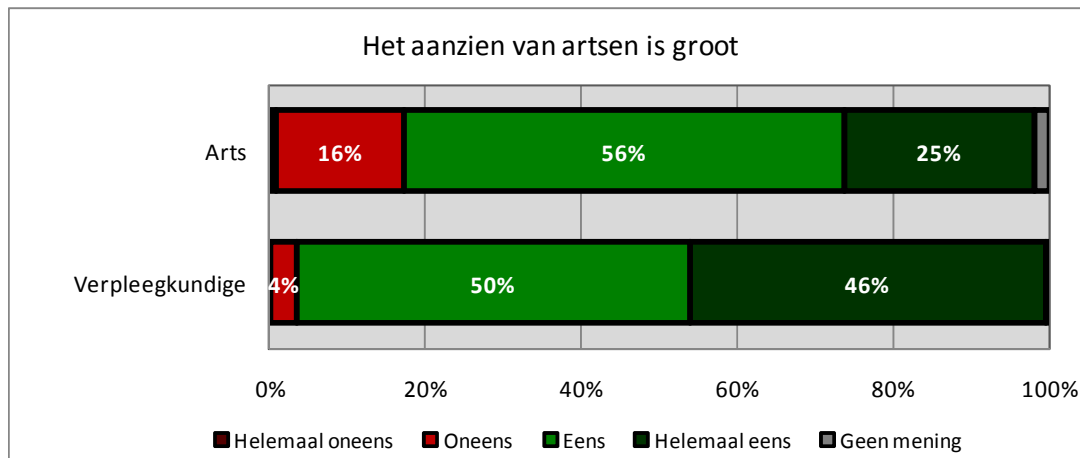
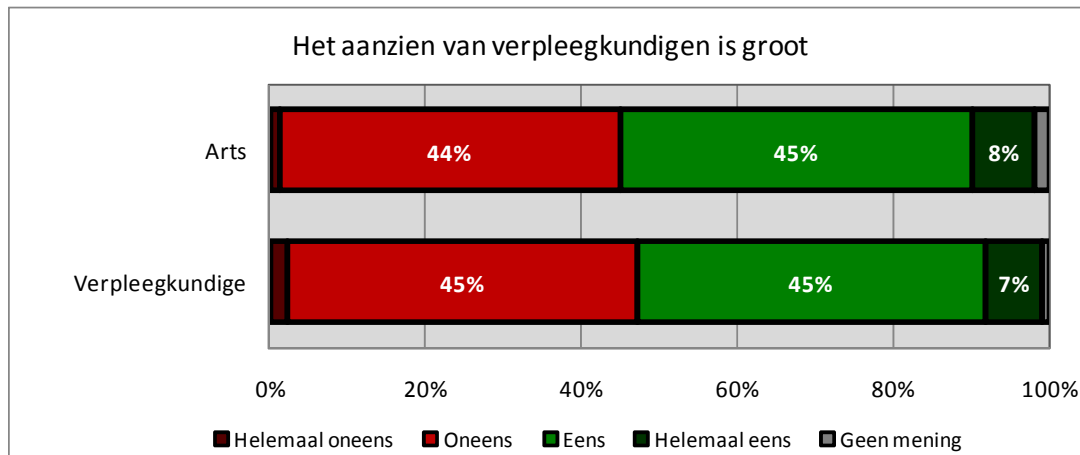

Verpleegkundigen zijn het significant vaker (helemaal) oneens met de stelling dat artsen goed op hun taken zijn toegerust dan artsen zelf.

Het aanzien van verpleegkundigen en artsen

De respondenten hebben het aanzien van respectievelijk verpleegkundigen en artsen beoordeeld. Over het aanzien van verpleegkundigen zijn respondenten verdeeld. Zowel onder artsen als verpleegkundigen is iets meer dan de helft van de respondenten het hiermee (helemaal) eens en iets minder dan de helft het (helemaal) oneens.

Meer dan 8 op de tien artsen vindt het aanzien van artsen groot. Onder verpleegkundigen vindt 96% het aanzien van artsen groot.

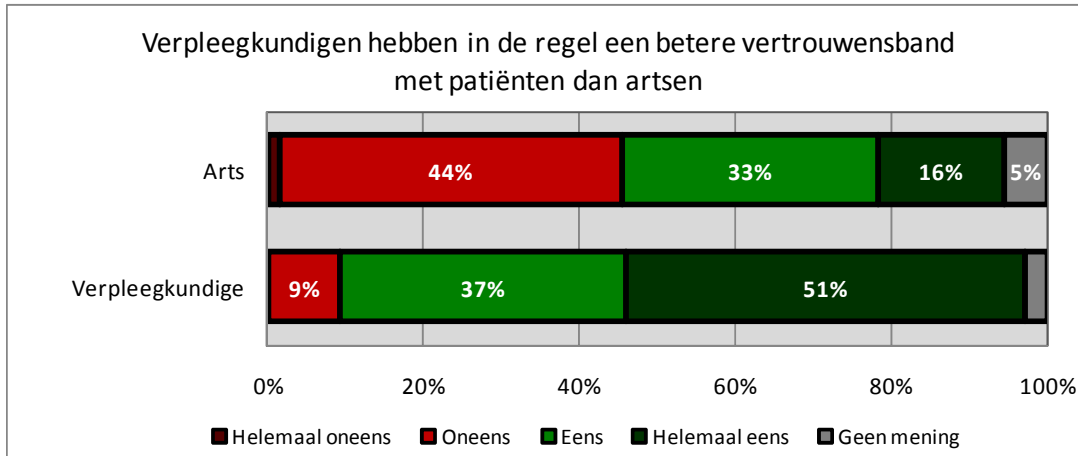

Verpleegkundigen zijn het significant vaker dan artsen (helemaal) eens met de stelling dat het aanzien van artsen groot is.

Vertrouwensband patiënten

Respondenten is gevraagd of zij het eens zijn met de stelling dat verpleegkundigen in de regel een betere vertrouwensband hebben met patiënten dan artsen.

Bijna 9 van de 10 verpleegkundigen in dit onderzoek zijn het (helemaal) eens met deze stelling. Van de artsen in dit onderzoek is bijna de helft het (helemaal) eens met de stelling.

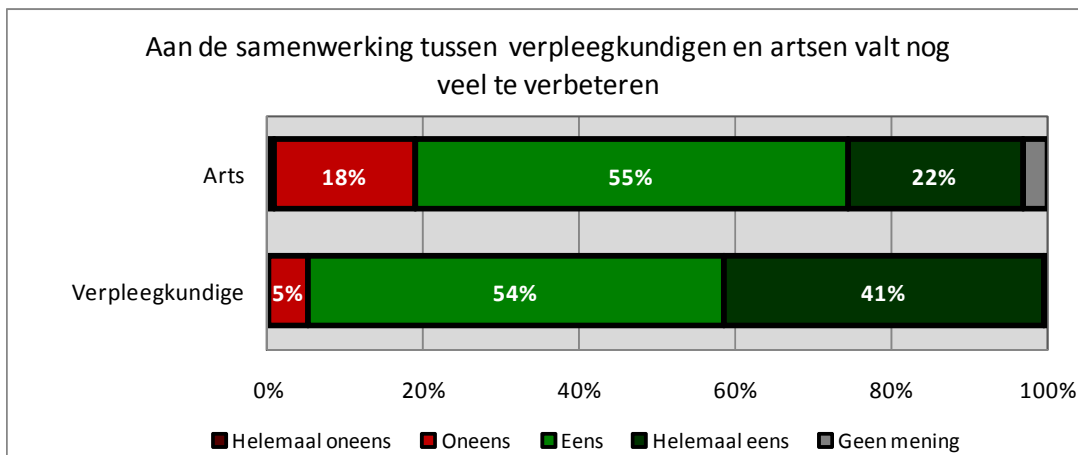

Verpleegkundigen zijn het vaker dan artsen (helemaal) eens met bovenstaande stelling.

Samenwerking verpleegkundigen en artsen

Aan de artsen en verpleegkundigen in dit onderzoek is gevraagd in hoeverre zij het eens zijn met de stelling dat er aan de samenwerking tussen verpleegkundigen en artsen nog veel valt te verbeteren.

Onder zowel artsen en verpleegkundigen is een ruime meerderheid het met deze stelling eens, onder verpleegkundigen is dit 95% en onder artsen 77%.

Verpleegkundigen zijn het hiermee vaker (helemaal) eens dan artsen, die het vaker oneens zijn met de stelling.

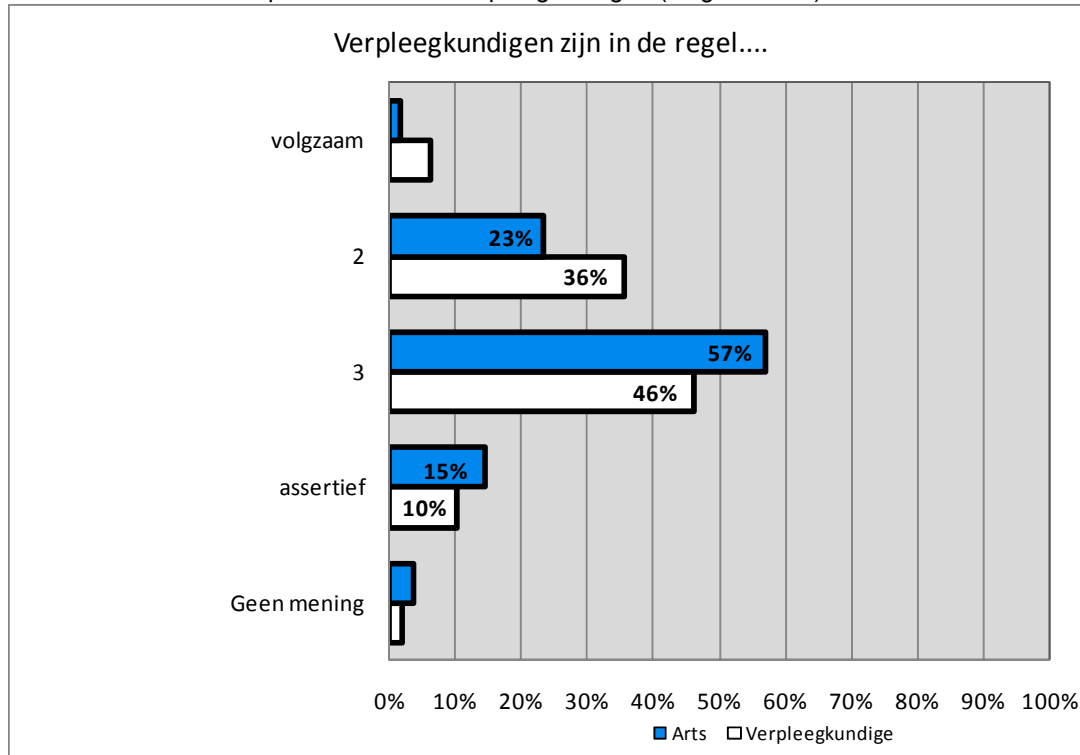

Karaktereigenschappen verpleegkundigen en artsen

Respondenten is gevraagd respectievelijk verpleegkundigen en artsen te typeren aan de hand van drie woordparen.

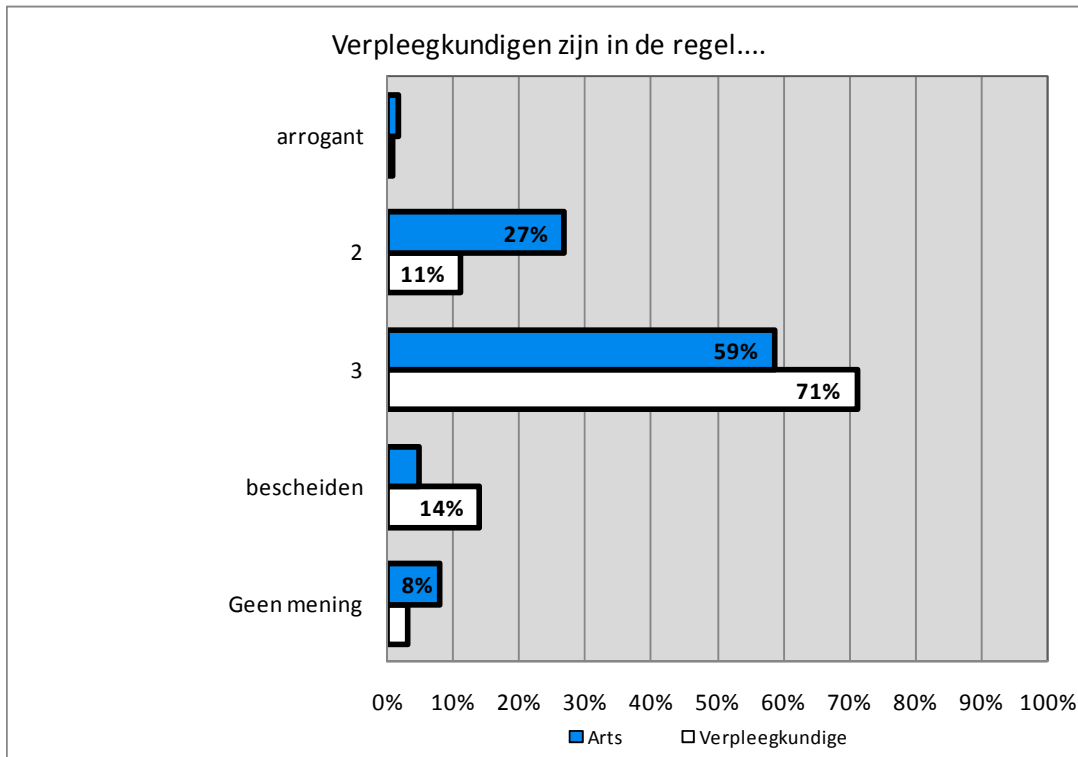
Verpleegkundigen

Allereerst hebben respondenten beoordeeld of verpleegkundigen volgzaam dan wel assertief zijn. Een meerderheid van de respondenten vindt verpleegkundigen (neigend naar) assertief.

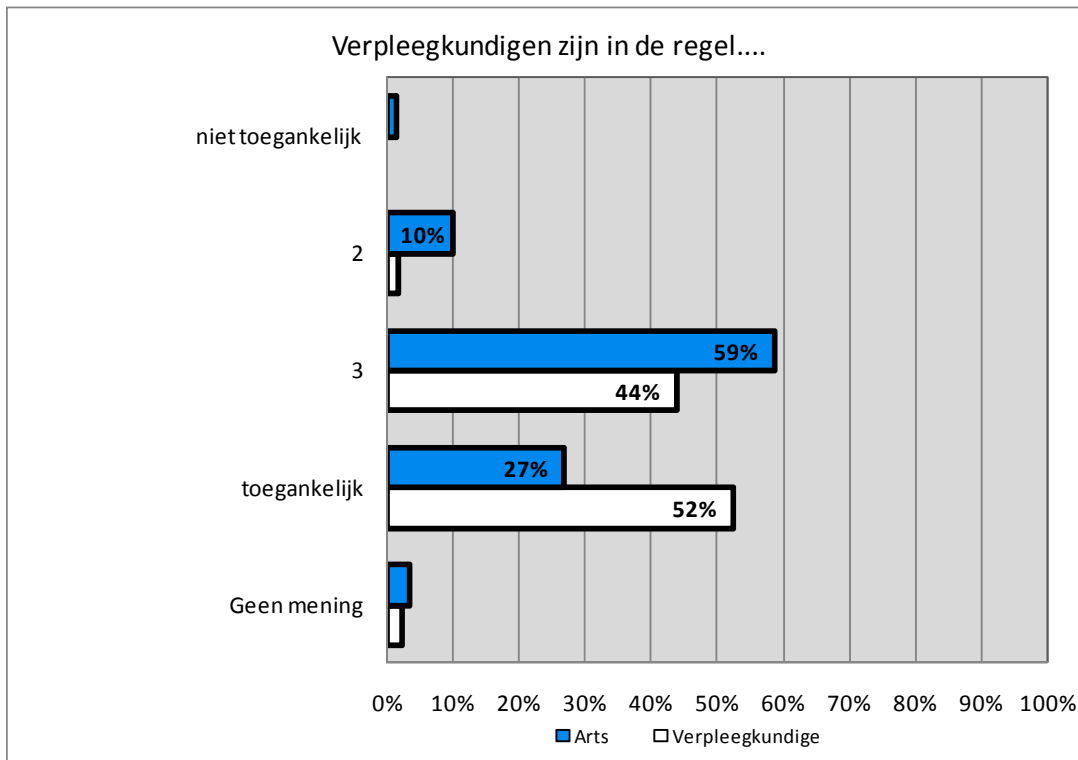
Verpleegkundigen typeren zichzelf vaker als volgzaam dan artsen, die verpleegkundigen vaker assertief vinden.

Vervolgens is de respondenten gevraagd of zij verpleegkundigen zien als arrogant dan wel bescheiden. Een meerderheid van de respondenten vindt verpleegkundigen meer bescheiden dan arrogant.

Artsen zien verpleegkundigen vaker als (neigend naar) arrogant dan verpleegkundigen zelf, die zichzelf vaker als bescheiden beoordelen.

Tenslotte is de toegankelijkheid van verpleegkundigen beoordeeld. Een ruime meerderheid ziet verpleegkundigen als toegankelijk, 86% van de artsen vindt dat tegenover 96% van de verpleegkundigen.

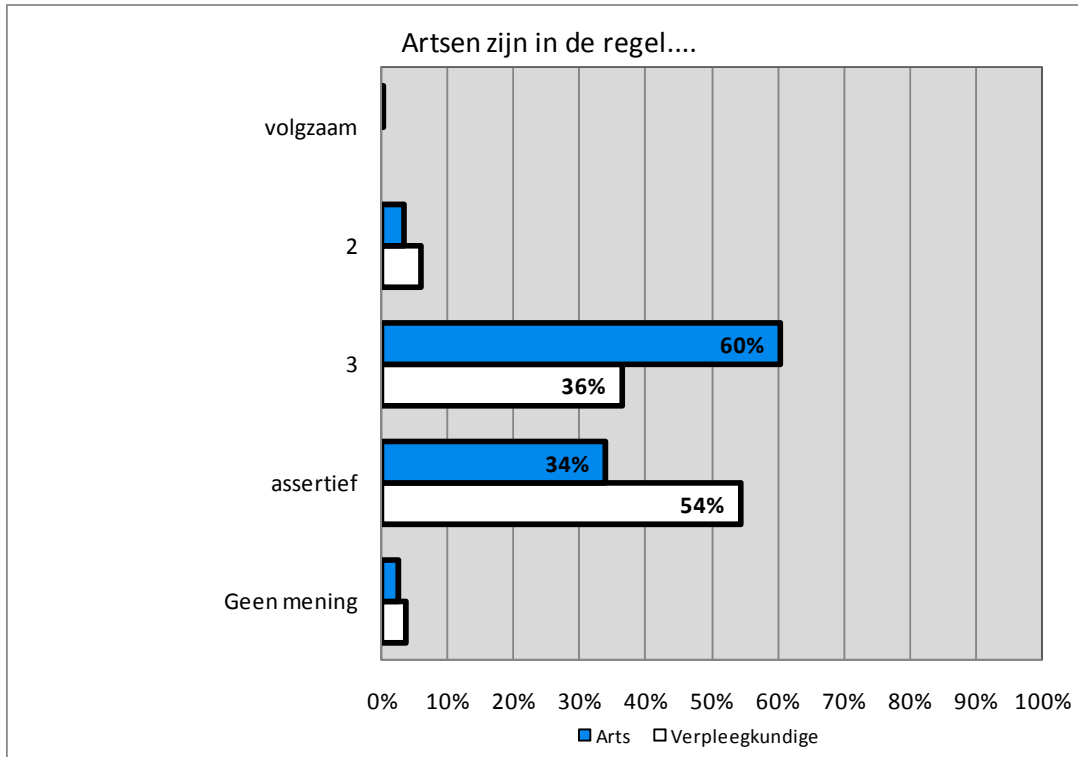

Artsen beoordelen verpleegkundigen vaker als (neigend naar) niet toegankelijk dan verpleegkundigen zelf.

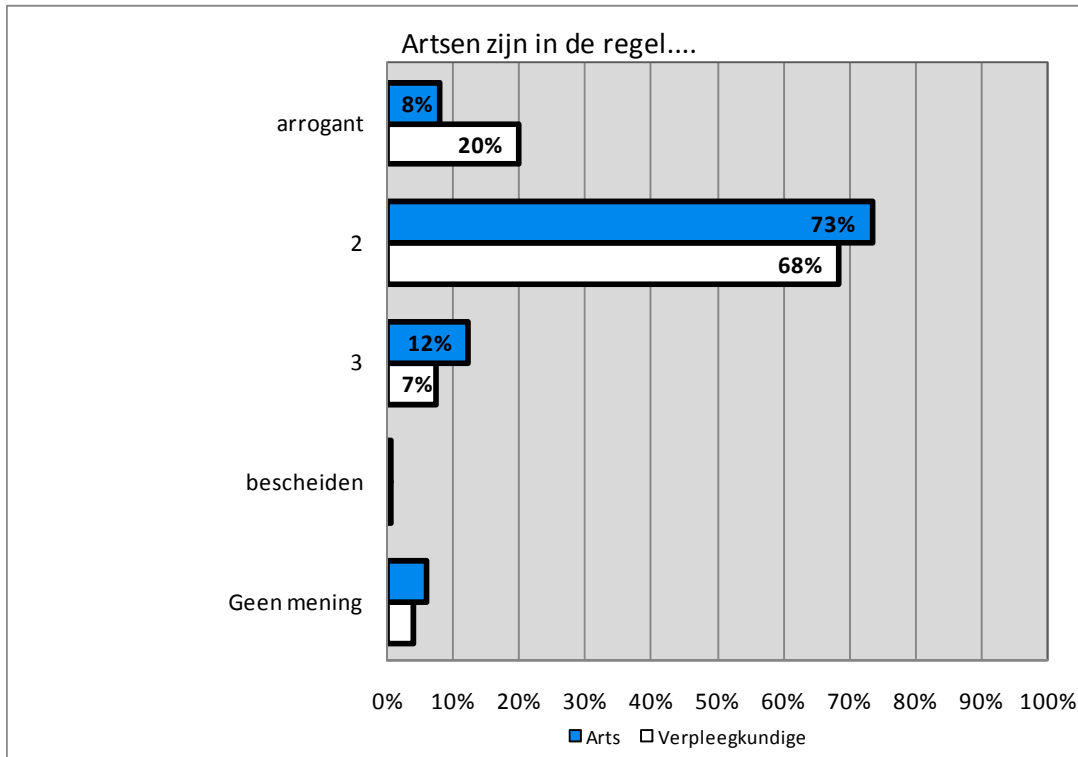
Artsen

Artsen zijn op dezelfde karaktereigenschappen beoordeeld als verpleegkundigen in de vorige paragraaf.

Zowel onder artsen als verpleegkundigen vinden ongeveer 9 van de 10 respondenten artsen (neigend naar) assertief.

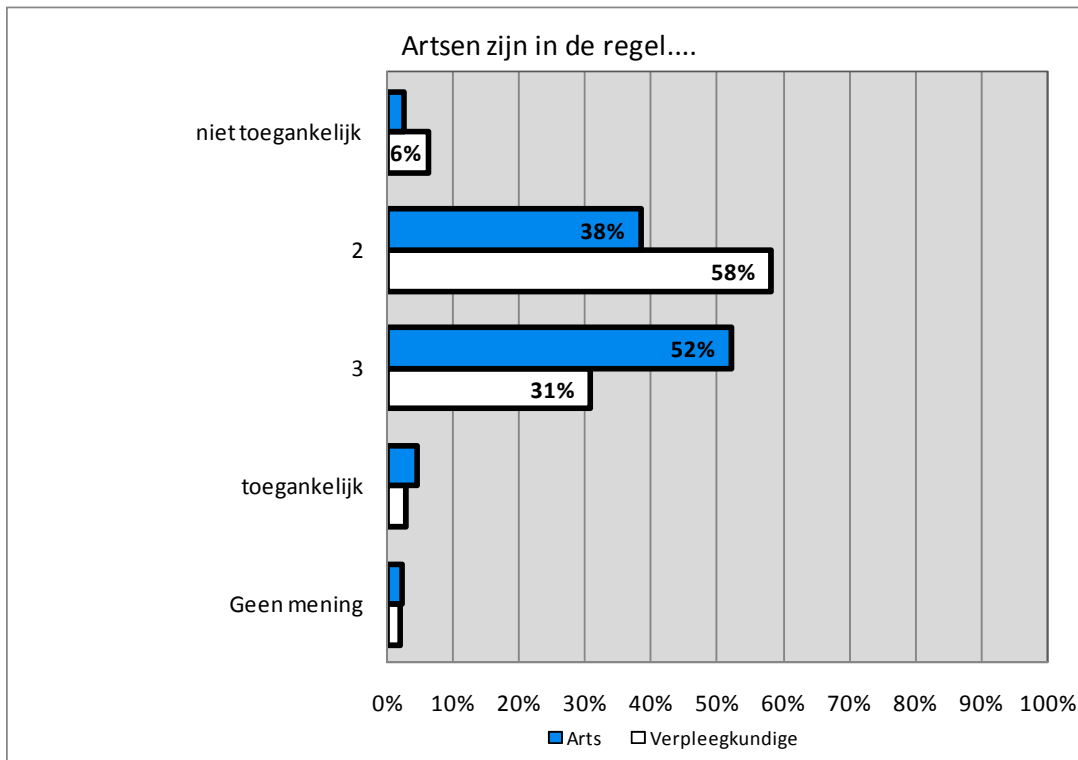

Respondenten is gevraagd of zij artsen zien als arrogant dan wel bescheiden. Van de verpleegkundigen vindt bijna 9 op de 10 artsen (neigend naar) arrogant. Ruim 8 op de 10 artsen vindt artsen arrogant.

Artsen zien zichzelf vaker als (neigend naar) bescheiden dan verpleegkundigen, die artsen vaker (neigend naar) arrogant vinden.

Tenslotte hebben respondenten de toegankelijkheid van artsen beoordeeld. Een meerderheid van de verpleegkundigen (64%) oordeelt over artsen als (neigend naar) niet toegankelijk. Van de artsen ziet meer dan de helft (57%) artsen als toegankelijk.

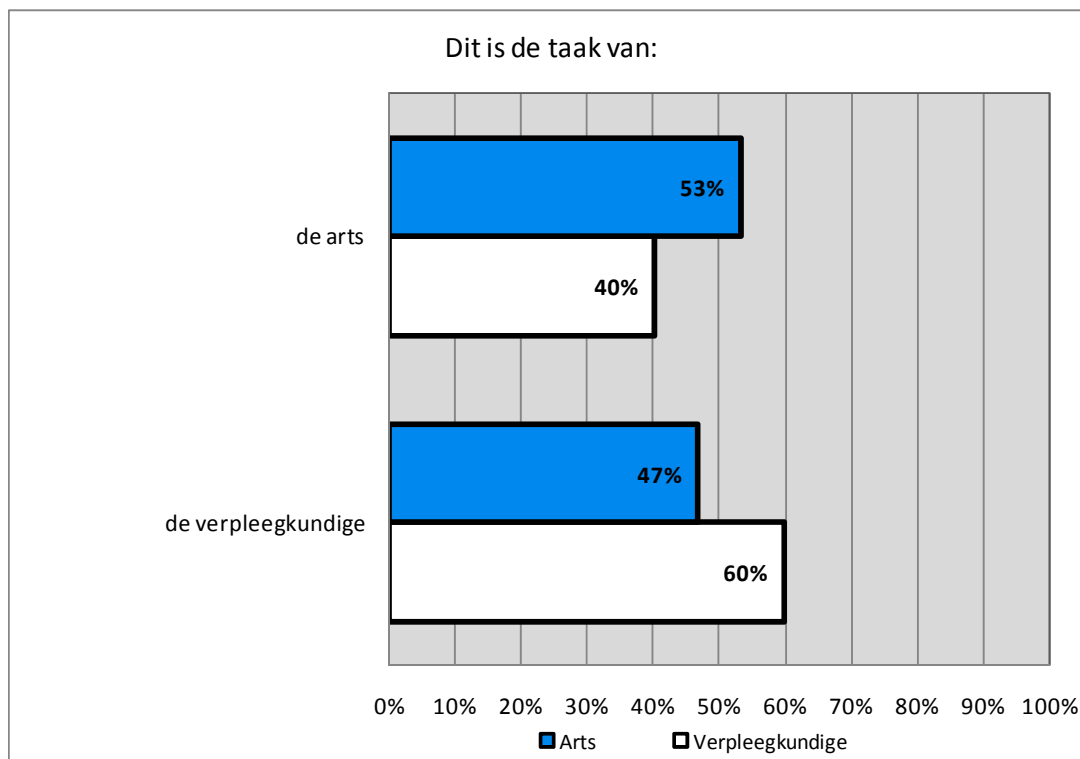
Verpleegkundigen beoordelen artsen vaker als niet toegankelijk dan artsen zelf.

Intramurale setting

De respondenten is een aantal cases voorgelegd waarover hun mening is gevraagd. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen artsen en verpleegkundigen die werken in een intramurale setting, en artsen en verpleegkundigen die werken in een extramurale setting. In dit hoofdstuk worden de cases behandeld voor artsen en verpleegkundigen in een intramurale setting.

Case 1

Bij mevrouw El Hoceini lijkt het sterven te naderen. Respondenten is gevraagd wiens taak zij het vinden de familie te bellen. Onder verpleegkundigen vinden 6 van de 10 respondenten dat dit de taak is van de verpleegkundige. Onder artsen vindt iets minder dan de helft (47%) dit.

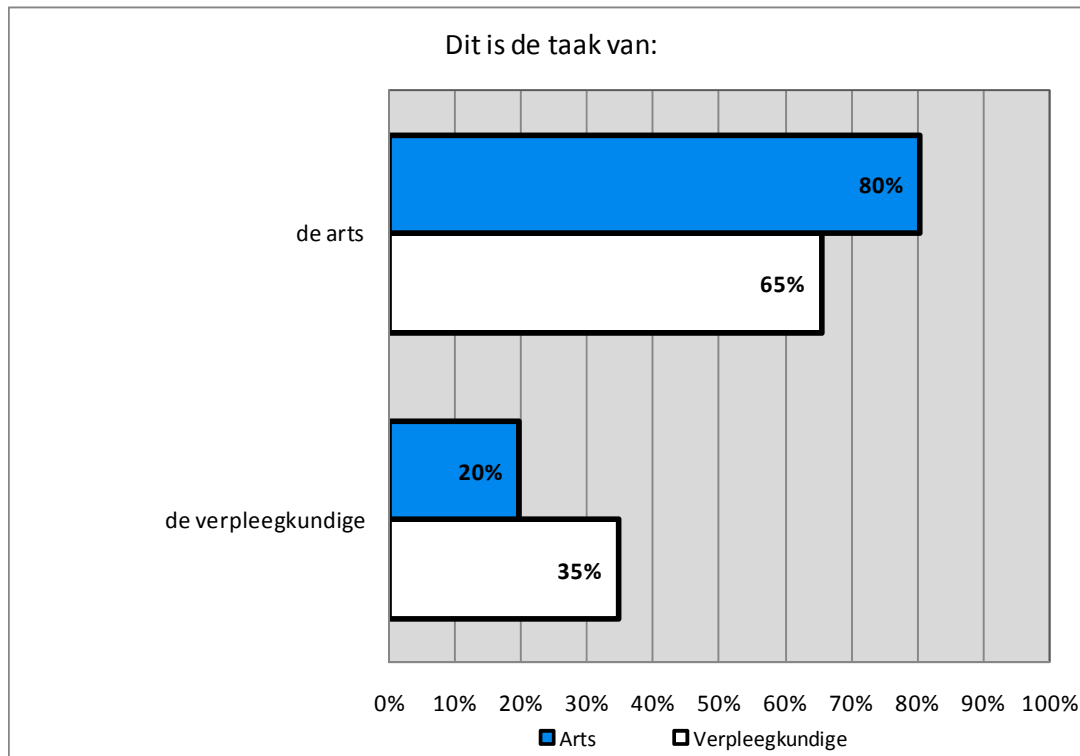

Artsen vinden vaker dat het bellen van de familie in dit geval een taak is van de arts, terwijl verpleegkundigen dit vaker als een taak voor hen zelf zien.

Case 2

Op de afdeling chirurgie verblijft de heer Lapjes (72 jaar). Drie dagen na OK schiet hij binnen enkele uren in een delier, is extreem angstig, heeft hallucinaties en staat in paniek op de gang. De enige uitweg is, in overleg met de psychiater, de heer te fixeren op bed (aan enkels, handen en buik) en Haldol te spuiten. De eerste contactpersoon moet worden gebeld om toestemming te geven voor het gebruik van deze middelen en maatregelen.

Respondenten is gevraagd of zij vinden dat de arts of de verpleegkundige moet bellen. Zowel onder artsen als verpleegkundigen vindt een meerderheid dat dit de taak is van de arts.

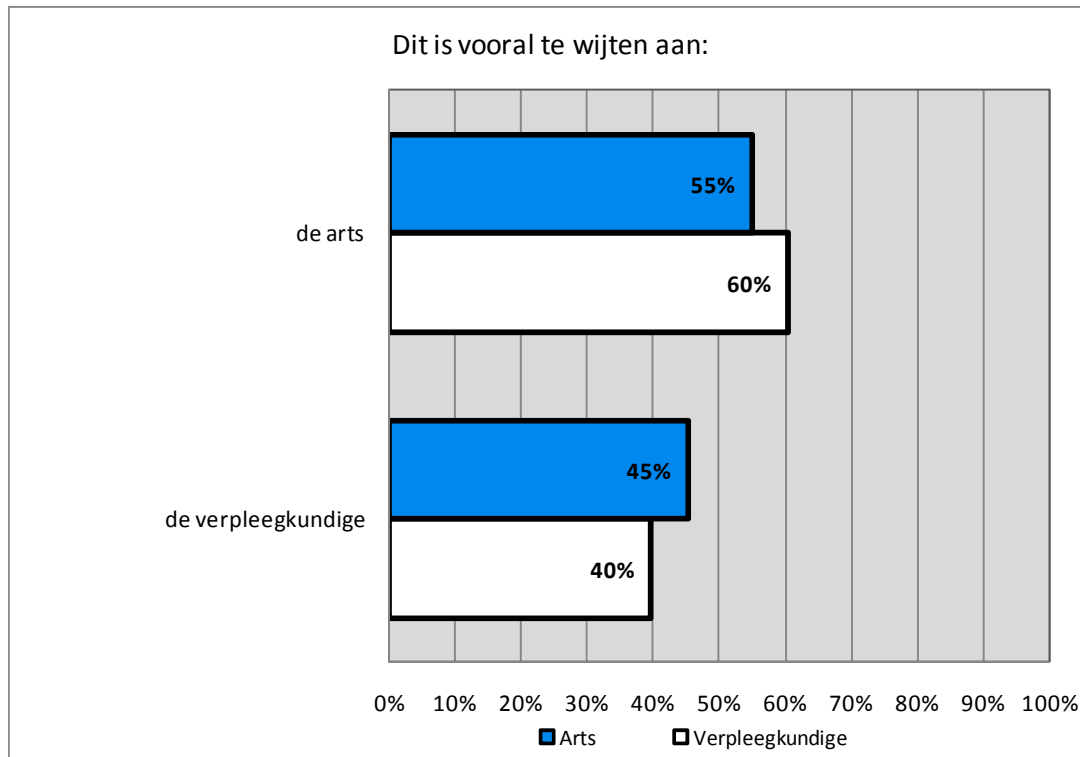
Verpleegkundigen vinden vaker dan artsen dat dit een taak is van de verpleegkundige.

Case 3

Respondenten is gevraagd of zij het feit dat er nog steeds verpleegkundige handelingen worden uitgevoerd die na wetenschappelijk onderzoek niet zinvol of zelfs risicovol blijken te zijn (zoals preoperatief scheren) vooral te wijten is aan artsen of verpleegkundigen.

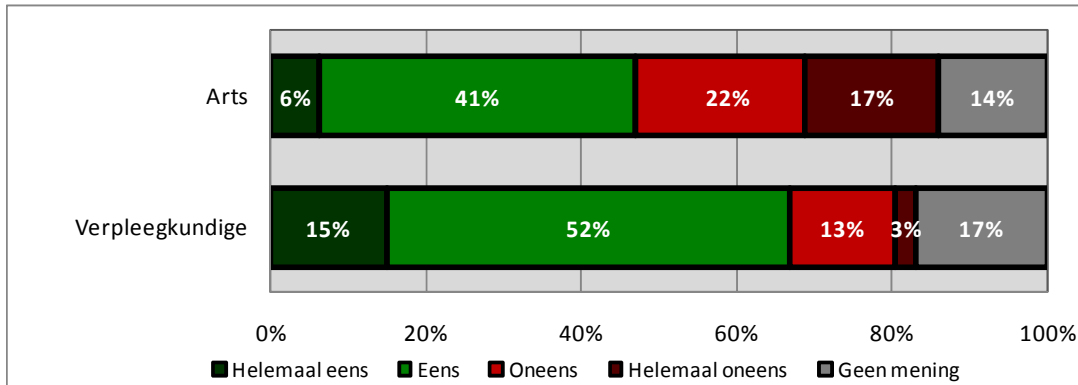
Zowel onder artsen en verpleegkundigen vindt een meerderheid dat dit vooral te wijten is aan de arts.

Case 4

Irene Zuurbier (21) is opgenomen op de PAAZ. Ze heeft wanen, kampt met een bipolaire stoornis. De familieband is hecht. Moeder eist dat een haar bekende wintigenezer langskomt die gedurende twee uur een ritueel zal uitvoeren. Irene lijkt dit ook zelf te willen. Onder het motto 'baat het niet, dan schaadt het niet' mag het ritueel worden uitgevoerd.

Respondenten is gevraagd of zij het ermee eens zijn dat het ritueel uitgevoerd mag worden. Van de artsen is bijna de helft het hiermee (helemaal) eens. Onder verpleegkundigen is een ruime meerderheid (67%) het (helemaal) eens met het uitvoeren van het ritueel.

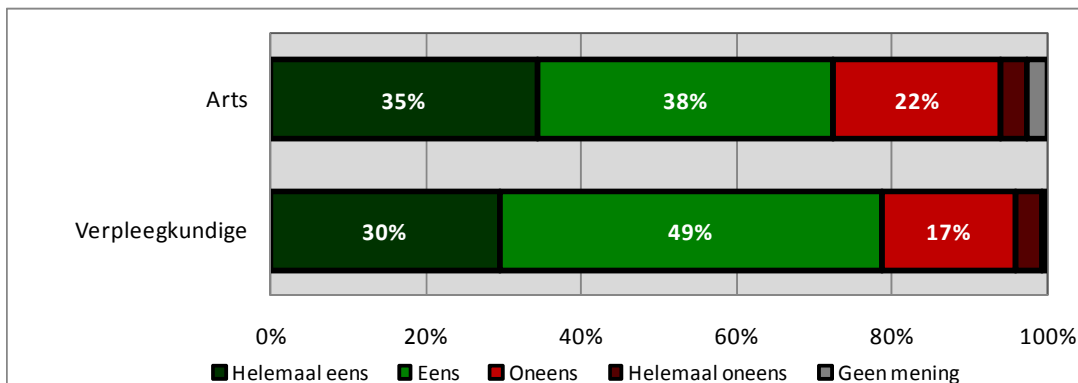

Artsen zijn het vaker (helemaal) oneens met het uitvoeren van het ritueel dan verpleegkundigen.

Case 5

Achmed Örgun wordt voor de vijfde maal opgenomen op de afdeling Oncologie. Uit onderzoek blijkt dat er geen levermetastasen zijn. De verpleegkundige heeft een goede band met de heer Örgun en hoort zijn diagnose nog voordat de behandelend arts dit aan zijn patiënt heeft kunnen vertellen. Op de gang van de verpleegafdeling komt de patiënt opgewekt op haar af en vraagt terloops hoe het met zijn lever is gesteld. Zij zegt dat zij van niets weet.

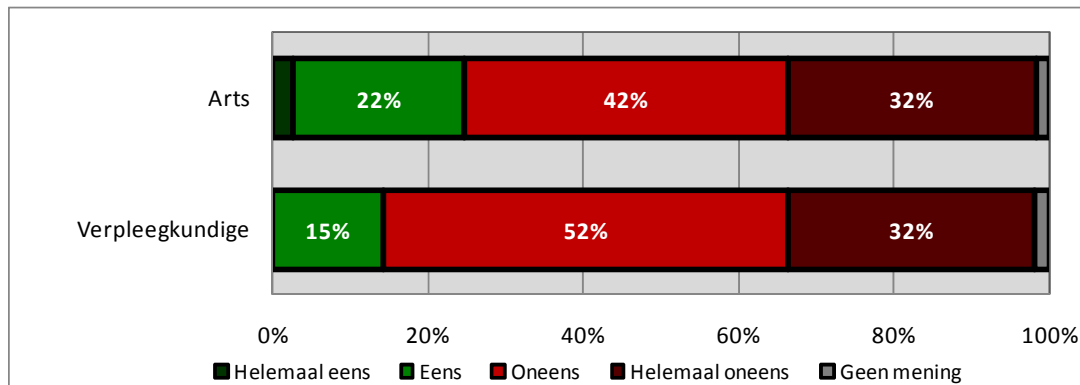
Respondenten hebben het handelen van de verpleegkundige beoordeeld. Bijna drie kwart van de artsen is het (helemaal) eens met het handelen van de verpleegkundige. Onder verpleegkundigen is 8 op de 10 het hiermee (helemaal) eens.

Case 6

De verpleegkundigen op de afdeling hebben jarenlange ervaring. Als patiënten bepaalde medicatie niet langer nodig hebben, doen deze verpleegkundigen tijdens artsensite een voorstel tot het wijzigen van de medicijnopdrachten. Soms gebeurt dat echter pas als zij de medicijnen al hebben afgebouwd.

De respondenten in dit onderzoek hebben hun mening gegeven over het handelen van de verpleegkundige. Zowel onder artsen als verpleegkundigen is meer dan de helft het hiermee (helemaal) oneens.

Artsen zijn het vaker dan verpleegkundigen (helemaal) eens met het handelen van de verpleegkundige.

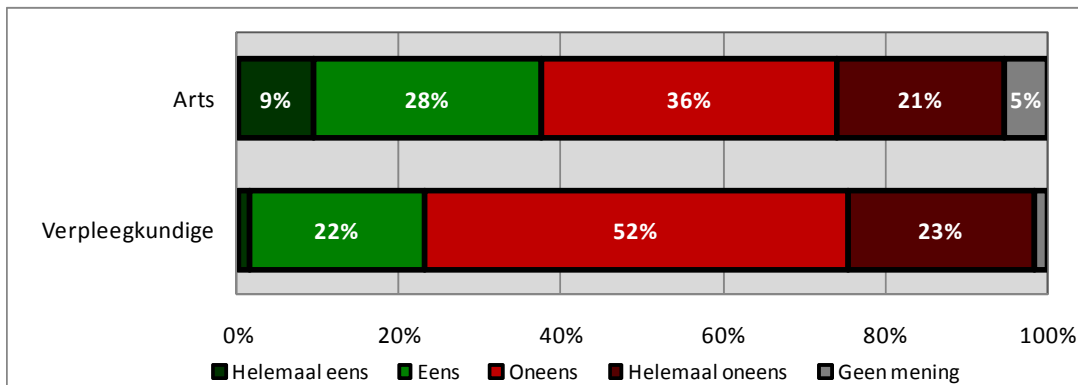
Extramurale setting

In dit hoofdstuk wordt een zestal cases beoordeeld door artsen en verpleegkundigen die in een extramurale setting werken.

Case 1

De heer Van der Zwam werkt als buschauffeur. Hij zit momenteel ziek thuis vanwege een ernstige verslechtering van zijn diabetes type 2. De wijkverpleegkundige vermoedde het al, maar nu vertrouwt hij haar ook toe dat hij veel drinkt, namelijk zo'n zes halve liters bier per dag. Hij vraagt haar het niemand te vertellen. Zij geeft hieraan gehoor en licht de huisarts niet in.

Respondenten hebben geantwoord in hoeverre zij het eens zijn met het handelen van de wijkverpleegkundige. Drie kwart van de verpleegkundigen is het hiermee (helemaal) oneens. Van de artsen is iets meer dan de helft (57%) het (helemaal) oneens met het handelen van de wijkverpleegkundige.

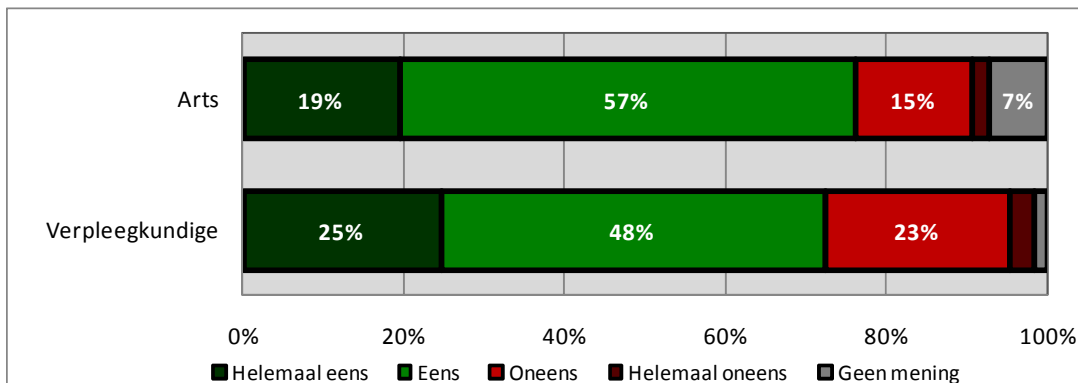

Verpleegkundigen zijn vaker dan artsen het (helemaal) oneens met het handelen van de wijkverpleegkundige. Artsen zijn het hiermee vaker (helemaal) eens.

Case 2

Bij mevrouw De Wit is het behandelplan van haar ulcus cruris vastgesteld: de huisarts schrijft ambulante compressietherapie voor. Hij laat het aan de wijkverpleegkundige om te bepalen welke verbandmiddelen zij hiervoor gebruikt.

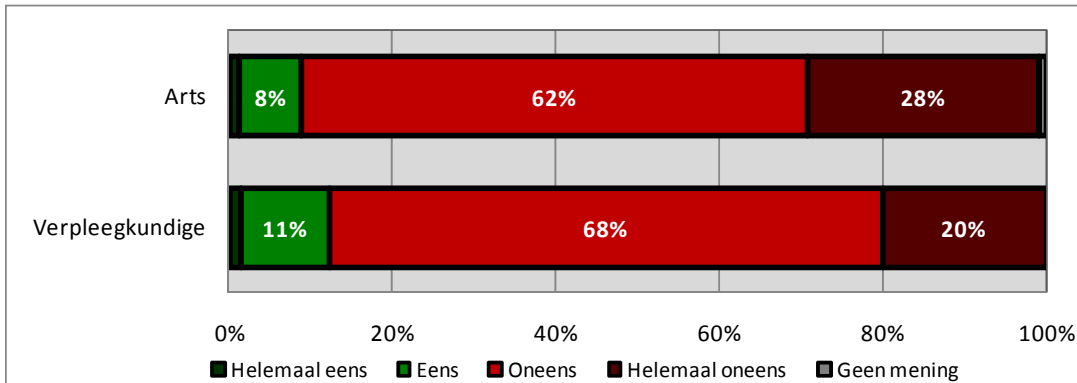
Van de artsen is iets meer dan drie kwart het (helemaal) eens met het handelen van de huisarts. Onder verpleegkundigen is een iets kleiner aantal (73%) het hiermee (helemaal) eens.

Case 3

Een huisarts geeft een advies met betrekking tot decubitusbehandeling dat in strijd is met de gemeenschappelijke standaard van artsen en verpleegkundigen (LESA) hierover. De wijkverpleegkundige negeert het advies en volgt op eigen gezag de standaard.

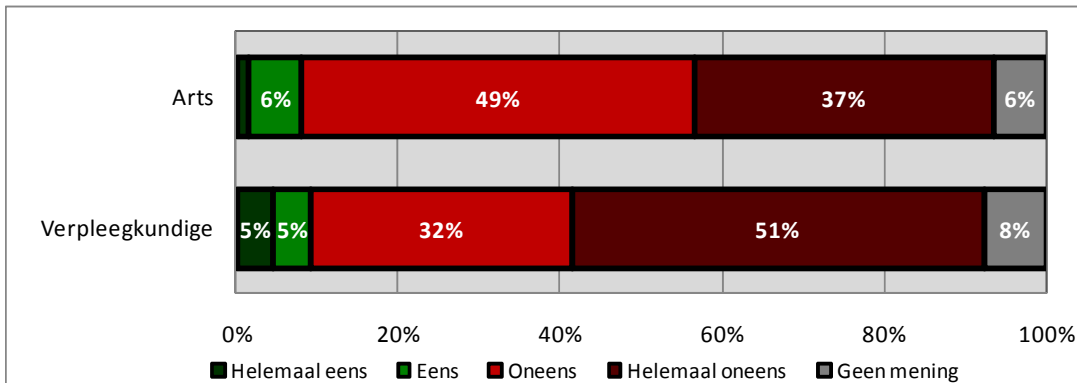
Respondenten is gevraagd of zij het eens zijn met de wijkverpleegkundige. Zowel onder artsen als verpleegkundigen is ongeveer 9 van de 10 het (helemaal) oneens met het handelen van de wijkverpleegkundige.

Case 4

Een arts vraagt een verpleegkundige om alvast een infuus aan te leggen dat later zal worden gebruikt om - volgens de regels - euthanatica te geven. De verpleegkundige weigert dit om ethische redenen. Met het argument dat het hier gaat om de keuze van de patiënt, dringt de arts aan het infuus toch aan te leggen.

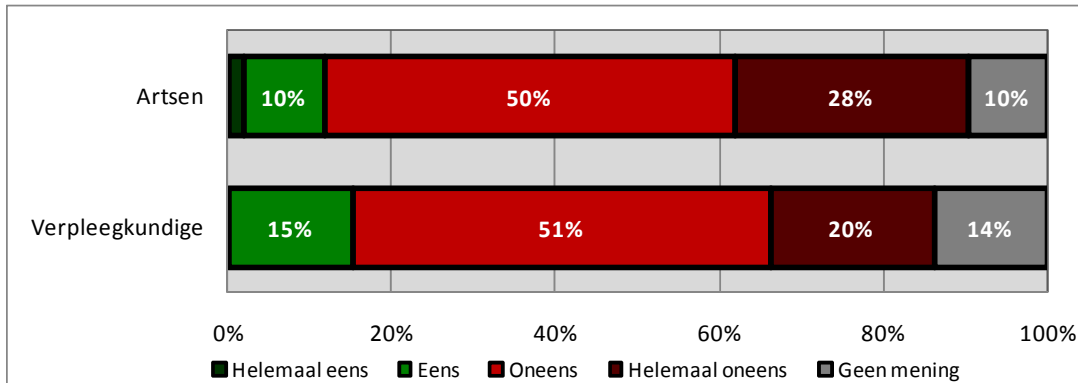
Respondenten hebben hun mening gegeven over het aandringen van de huisarts. Het grootste deel van de respondenten is het hiermee (helemaal) oneens, 86% van de artsen en 83% van de verpleegkundigen.

Case 5

Een CB-arts vermoedt, door het gedrag van moeder en kind, dat er in het gezin sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling. De arts bespreekt dit met een verpleegkundige. Omdat interveniëren veel consequenties zou hebben, concluderen zij samen dat er toch te weinig houvast is om in te grijpen.

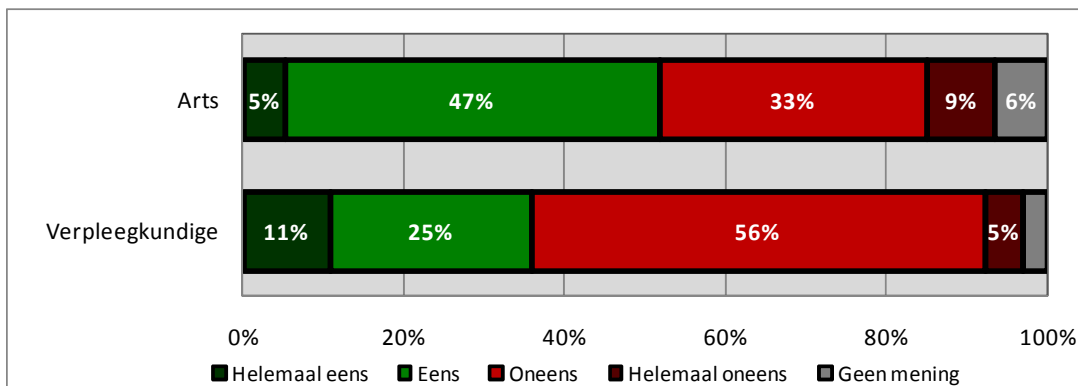
Respondenten is gevraagd of zij het eens zijn met bovenstaande conclusie. Ongeveer drie kwart van de respondenten is het (helemaal) oneens met de conclusie van de arts en verpleegkundige. Hierbij zijn geen grote verschillen waar te nemen tussen artsen en verpleegkundigen.

Case 6

De 84-jarige mevrouw Schuerman heeft na een val een zware ribkneuzing. Voor de pijn krijgt ze oraal diclofenac. Met het afnemen van de pijn start de wijkverpleegkundige alvast zelfstandig het afbouwen van deze medicatie.

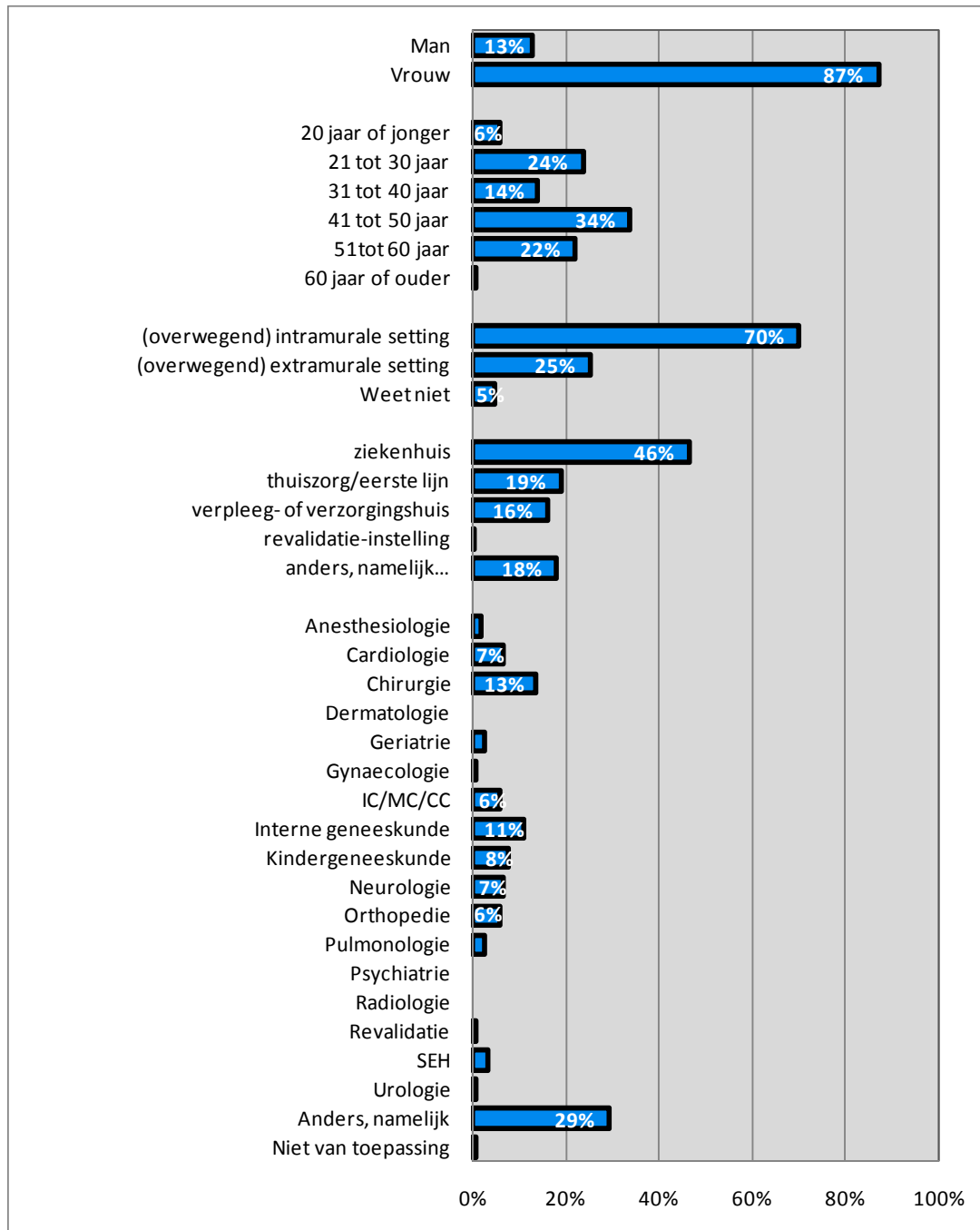
De respondenten hebben hun mening gegeven over het handelen van de wijkverpleegkundige. Van de verpleegkundigen is 6 op de 10 het (helemaal) oneens met het handelen van de wijkverpleegkundige. Van de artsen is ruim de helft het hiermee wel (helemaal) eens.

Verpleegkundigen zijn het vaker (helemaal) oneens met het handelen van de wijkverpleegkundige dan artsen, die het hiermee vaker wel (helemaal) eens zijn.

Bijlage 1. Respondentenprofiel

Onderstaand respondentenprofiel laat de achtergrond van de respondenten in dit onderzoek zien. Alle respondenten zijn verpleegkundige.

Bijlage 2. Vragenlijst

1. Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de onderstaande stellingen? [tabelvraag single response]

Helemaal oneens – Oneens – Eens – Helemaal eens – Geen mening

- Verpleegkundigen zijn in de regel goed op hun taken toegerust
- Artsen zijn in de regel goed op hun taken toegerust
- Het aanzien van verpleegkundigen is groot
- Het aanzien van artsen is groot
- Verpleegkundigen hebben in de regel een betere vertrouwensband met patiënten dan artsen

Aan de samenwerking tussen verpleegkundigen en artsen valt nog veel te verbeteren

2. Kunt u aangeven in hoeverre u onderstaande omschrijvingen van toepassing vindt op verpleegkundigen?

Verpleegkundigen zijn in de regel... [semantische differentiaal]

volgzaam < schaal 1 tot 4 > assertief, geen mening

bescheiden < schaal 1 tot 4 > arrogant, geen mening

toegankelijk < schaal 1 tot 4 > niet toegankelijk, geen mening

3. Kunt u aangeven in hoeverre u onderstaande omschrijvingen van toepassing vindt op artsen?

Verpleegkundigen zijn in de regel... [semantische differentiaal]

volgzaam < schaal 1 tot 4 > assertief, geen mening

bescheiden < schaal 1 tot 4 > arrogant, geen mening

toegankelijk < schaal 1 tot 4 > niet toegankelijk, geen mening

4. In wat voor soort setting werkt u?

(overwegend) intramurale setting

(overwegend) extramurale setting >>17

Weet niet >>29

5. Stel: Bij mevrouw El Hoceini lijkt het sterven te naderen. Het bellen van de familie is de taak van: [single response]

- De verpleegkundige
- De arts

6. Kunt u toelichten waarom u dit de taak van ##v5## vindt?

7. Stel: Op de afdeling chirurgie verblijft de heer Lapjes (72 jaar). Drie dagen na OK wordt hij in enkele uren delirant, is extreem angstig, heeft hallucinaties en staat in paniek op de gang. De enige uitweg is, in overleg met de psychiater, de heer te fixeren op bed (aan enkels, handen en buik) en Haldol te spuiten. De eerste contactpersoon moet worden gebeld om toestemming te geven voor het gebruik van deze middelen en maatregelen.

Dit is de taak van:[single response]

- De verpleegkundige
- De arts

8. Kunt u toelichten waarom u dit de taak van ##v7## vindt?

9. Het feit dat er nog steeds verpleegkundige handelingen worden uitgevoerd die na wetenschappelijk onderzoek niet zinvol of zelfs risicovol blijken te zijn (zoals preoperatief scheren) is vooral te wijten aan: [single response]

- De verpleegkundige
- De arts

Maart 2008

10. Kunt u toelichten waarom u vindt dat dit vooral te wijten is aan ##v9##?

11. Stel: Irene Zuurbier (21) is opgenomen op de PAAZ. Ze heeft wanen, kampt met een bipolaire stoornis. De familieband is hecht. Moeder eist dat een haar bekende wintigenezer langskomt die gedurende twee uur een ritueel zal uitvoeren. Irene lijkt dit ook zelf te willen. Onder het motto 'baat het niet, dan schaadt het niet' mag het ritueel worden uitgevoerd.

In hoeverre bent u het hiermee eens? [single response]

- Helemaal eens
- Eens
- Oneens
- Helemaal oneens
- Geen mening>>13

12. U heeft aangegeven het ##v11## te zijn met de vorige stelling. Kunt u dit toelichten?

13. Stel: Achmed Örgun wordt voor de vijfde maal opgenomen op de afdeling Oncologie. Uit onderzoek blijkt dat er geen levermetastasen zijn. De verpleegkundige heeft een goede band met de heer Örgun en hoort de uitslag nog voordat de behandelend arts dit aan zijn patiënt heeft kunnen vertellen. Op de gang van de verpleegafdeling komt de patiënt opgewekt op haar af en vraagt terloops hoe het met zijn lever is gesteld. Zij zegt dat zij van niets weet.

In hoeverre bent u het eens met de reactie van de verpleegkundige? [single response]

- Helemaal eens
- Eens
- Oneens
- Helemaal oneens
- Geen mening>>15

14. U heeft aangegeven het ##v13## te zijn met de vorige stelling. Kunt u dit toelichten?

15. De verpleegkundigen op de afdeling hebben jarenlange ervaring. Als patiënten bepaalde medicatie niet langer nodig hebben, bouwen de verpleegkundigen deze af. Pas daarna vragen zij tijdens de artsensite om aanpassing van de medicijnopdrachten.

In hoeverre bent u het hier mee eens? [single response]

- Helemaal eens
- Eens
- Oneens
- Helemaal oneens
- Geen mening>>29

16. U heeft aangegeven het ##v15## te zijn met de vorige stelling. Kunt u dit toelichten?>>29

17. Stel: De heer Van der Zwam werkt als buschauffeur. Hij zit momenteel ziek thuis vanwege een ernstige verslechtering van zijn diabetes type 2. De wijkverpleegkundige vermoedde het al, maar nu vertrouwt hij haar ook toe dat hij veel drinkt, namelijk zo'n zes halve liters bier per dag. Hij vraagt haar het niemand te vertellen. Zij geeft hieraan gehoor en licht de huisarts niet in.

In hoeverre bent u het eens met het handelen van de wijkverpleegkundige? [single response]

- Helemaal eens
- Eens
- Oneens
- Helemaal oneens
- Geen mening>>19

18. U heeft aangegeven het ##v17## te zijn met de vorige stelling. Kunt u dit toelichten?

Maart 2008

19. Stel: Bij mevrouw De Wit is het behandelplan van haar ulcus cruris vastgesteld: de huisarts schrijft ambulante compressietherapie voor. Hij laat het aan de wijkverpleegkundige om te bepalen welke verbandmiddelen zij hiervoor gebruikt.

In hoeverre bent u het eens met het handelen van de huisarts? [single response]

- Helemaal eens
- Eens
- Oneens
- Helemaal oneens
- Geen mening>>21

20. U heeft aangegeven het ##v19## te zijn met de vorige stelling. Kunt u dit toelichten?

21. Stel: Een huisarts geeft een advies met betrekking tot decubitusbehandeling dat in strijd is met de gemeenschappelijke standaard van artsen en verpleegkundigen (LESA) hierover. De wijkverpleegkundige negeert het advies en volgt op eigen gezag de standaard.

In hoeverre bent u het eens met het handelen van de wijkverpleegkundige? [single response]

- Helemaal eens
- Eens
- Oneens
- Helemaal oneens
- Geen mening>>23

22. U heeft aangegeven het ##v21## te zijn met de vorige stelling. Kunt u dit toelichten?

23. Stel: Een arts vraagt een verpleegkundige om alvast een infuus aan te leggen dat later zal worden gebruikt om - volgens de regels - euthanatica te geven. De verpleegkundige weigert dit om ethische redenen. Met het argument dat het hier gaat om de keuze van de patiënt, dringt de arts aan het infuus toch aan te leggen.

In hoeverre bent u het eens met het aandringen van de arts? [single response]

- Helemaal eens
- Eens
- Oneens
- Helemaal oneens
- Geen mening>>25

24. U heeft aangegeven het ##v23## te zijn met de vorige stelling. Kunt u dit toelichten?

25. Stel: Een CB-arts vermoedt, door het gedrag van moeder en kind, dat er in het gezin sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling. De arts bespreekt dit met een verpleegkundige. Omdat interveniëren veel consequenties zou hebben, concluderen zij samen dat er toch te weinig houvast is om in te grijpen.

In hoeverre bent u het met deze conclusie eens? [single response]

- Helemaal eens
- Eens
- Oneens
- Helemaal oneens
- Geen mening>>27

26. U heeft aangegeven het ##v25## te zijn met de vorige stelling. Kunt u dit toelichten?

27. Stel: De 84-jarige mevrouw Schuerman heeft na een val een zware ribkneuzing. Voor de pijn krijgt ze oraal diclofenac. Met het afnemen van de pijn start de wijkverpleegkundige alvast zelfstandig het afbouwen van deze medicatie.

In hoeverre bent u het hiermee eens? [single response]

Maart 2008

- Helemaal eens
- Eens
- Oneens
- Helemaal oneens
- Geen mening

28. U heeft aangegeven het **##v27##** te zijn met de vorige stelling. Kunt u dit toelichten?

29. Wat is uw functie? [single response]

- verpleegkundige
- arts

30. In wat voor instelling werkt u? [single response]

- ziekenhuis
- thuiszorg/eerste lijn>>32
- verpleeg- of verzorgingshuis>>32
- revalidatie-instelling
- anders, namelijk... >>32

31. Op welke afdeling bent u werkzaam? [single response]

- Anesthesie
- Cardiologie
- Chirurgie
- Dermatologie
- Geriatrie
- Gynaecologie
- IC/MC/CC
- Interne geneeskunde
- Kindergeneeskunde
- Neurologie
- Orthopedie
- Pulmonologie
- Psychiatrie
- Radiologie
- Revalidatie
- SEH
- Urologie
- Anders, namelijk...
- Niet van toepassing

32. Wat is uw leeftijd? [single response]

- 20 jaar of jonger
- 21 tot 30 jaar
- 31 tot 40 jaar
- 41 tot 50 jaar
- 51 tot 60 jaar
- 60 jaar of ouder

33. Wat is uw geslacht? [single response]

- man
- vrouw